

Snujemo nove dohodkovne odnose

Teze o urejanju dohodkovnih odnosov pri pridobivanju dohodka v TOZD in delovnih skupnostih, združenih v železarno Ravne

I. UVOD

Eno izmed važnejših področij, ki jih urejamo v organizacijah združenega dela pri usklajevanju poslovanja z določili zakona o združenem delu, so dohodkovni

odnosi. V tem sestavku je pojasnjena vsebina dohodkovnih odnosov in zamisel, kako bi nekatere odnose uredili v temeljnih organizacijah in med njimi v okviru Železarne Ravne.

Pot v svežino in počitek

Zaradi strokovno razmeroma zahtevne problematike, predvsem za tiste sodelavce, ki se pogosto ne srečujejo z ekonomiko in knjigovodstvom, je marsikaj opisano poenostavljeno in v kolikor mogoče razumljivem jeziku. Na ta način želimo omogočiti, da se čim več sodelavcev vključi v razpravo in s svojimi predlogi pomaga oblikovati predloge dohodkovnih odnosov.

II. DOHODKOVNI ODNOSI

1. Kaj so dohodkovni odnosi

Preden obrazložimo zamišljene rešitve v Železarni Ravne, pogledimo, kaj so dohodkovni odnosi?

Delavci z združevanjem svojega dela na družbenih sredstvih proizvajajo proizvode, ki jih menjajo za denarno vrednost na trgu. Rezultat njihovega dela in uporabe družbenih sredstev je v primeru uspešnega gospodarjenja dohodek. Dohodek je družben, ker je bil dosežen z uporabo družbenih sredstev in s posrednim delom tudi vseh tistih de-

lavcev v delovni organizaciji in izven nje, ki opravljajo razna druga dela, ki omogočajo delavcem v neposredni proizvodnji, da lahko proizvajajo (šole, uprava, zdravstvo, skupne službe itd.) Zato ga delavci, tisti v tozd in drugi izven, razporedijo v skladu s samoupravnimi dogovori za različne namene (OD, skupno porabo, rezerve, prispevke za SIS, splošno porabo ter za akumulacijo, ki jo namenijo za razširitev materialne baze (nove naložbe). Z akumulacijo zgrajene nove kapacitete spet omogočajo povečanje proizvodnje in s tem doseganje večjega dohodka. Delavci v TOZD lahko akumulacijo združijo z drugimi delavci v drugi TOZD. V tem primeru se dohodek, ki je dosežen pri taki naložbi, razporedi na tiste TOZD, ki so akumulacijo združile.

Odnose med udeleženci v procesu proizvodnje, prodaje in investiranja pri pridobivanju in razporejanju dohodka za različne

(Nadaljevanje na 2. strani)

Komunisti so razpravljali o OD

V začetku julija je bila v železarni problemska konferenca ZK o OD. Namen konference je bil, da poskuša razrešiti pereča vprašanja, ki so v preteklih mesecih privedla do konfliktnih situacij bodisi v posameznih TOZD oziroma v vsej železarni. Osnovni problem je nagrajevanje po načelu delitve po delu. Sedanji sistem delitve osebnih dohodkov se kaže kot nedodelan, z vrsto pomanjkljivosti in končno tudi ni v skladu z zakonom o združenem delu. Vsekakor pa je najprej treba urediti dohodkovne odnose med posameznimi TOZD. Še zmeraj je v veljavi praksa kupnoprodnih odnosov, ki pa jih ZZD seveda ne dovoljuje.

Razprave s področja delitve OD kažejo naslednje:

— Ocenjevanje posebnih pogojev dela nas precej stane, poleg tega bi postopek ponovnega ocenjevanja morda trajal kar dve leti.

— Prisotne so nerealne težnje po čim višji ocenitvi delovnih opravil. Logičen zaključek tega je v porajanju nesorazmernih razponov v višini OD za približno enako delo.

— Dosti je slišati o uravnilih, ki pa je za naš sistem in današnji čas preživela stvar.

— Sedaj veljavni sporazum o delitvi OD korigiramo, a videti je,

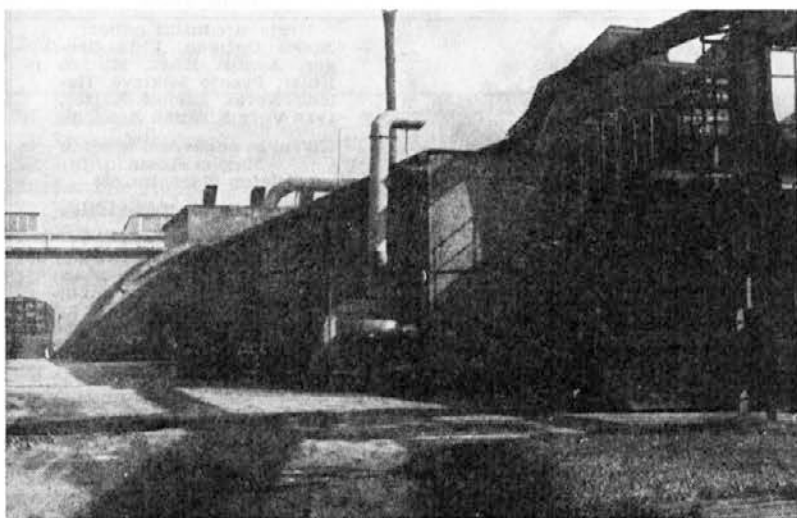
da samo »izrazoslovje«, v bistvu pa gre vendar za korekturo osnovne vsebine, ne pa za nerazumljivo »leporečje« tez, ki vrh tega niti niso zrasle v naši železarni, pač pa so preprosto sposojene od novomeškega »Novolesa«. Te teze v bistvu ščitijo naš »stari« sistem delitve OD.

— Kažejo se nedopustne razlike pri nagrajevanju normiranega in režijskega dela. Sistem norm ni tak, da bi delavca motiviral, ga stimuliral in končno vplival tudi na kvaliteto in gospodarnost, da ne govorimo o tem, kako delavec nima nobenega neposrednega vpliva na postavljanje norm, da so zato nekatere in ponekod zelo ohlapne, druge spet pretresne.

— Kljub samoupravnemu načinu določanja ocenjevalnih komisij so osebne ocene vse prej kot objektivne, ker menda ni ustreznih normativov. Pri tem so najbolj prizadeti vzdrževalci, saj nimajo normiranega dela, ker je težko, če že ne nemogoče določiti čas za tekoče vzdrževanje.

— Poseben problem je določiti razmerje v nagrajevanju proizvodnega in neproizvodnega dela. Nedopustno je npr., da po sedaj veljavnem sistemu dobesečno plačujemo diplome. Za nekoga, ki ga niti ne poznamo, še manj smo kdaj videli, kako in kaj dela, je

(Nadaljevanje na 3. strani)

Cevi in zidovi

(Nadaljevanje s 1. strani)

namene imenujemo **dohodkovne odnose**.

V nadaljevanju bomo obravnavali le dohodkovne odnose, ki nastajajo pri pridobivanju dohodka.

2. Vrste dohodkovnih odnosov pri pridobivanju dohodka

Kadar pridobivamo dohodek, razlikujemo naslednje dohodkovne odnose:

a) Dohodek, pridobljen v TOZD s **kupnoprodajnimi odnosi**. Ti nastanejo takrat, kadar organizacija združenega dela samostojno nastopa na trgu izven DO ali v DO s prodajo proizvodov in gre iztrženi prihodek neposredno v celotni prihodek TOZD.

b) Dohodek, pridobljen v TOZD s **skupnim prihodkom**. Tak odnosi nastanejo takrat, kadar TOZD prodaja na trgu proizvode, ki jih je proizvedla skupaj z drugimi TOZD, ali pa opravlja za druge proizvajalce (TOZD) samo trgovske storitve (komerciala). Iztrženi skupni prihodek pa se takoj in v celoti razporedi na vse TOZD v razmerju, s kakršnim je vsaka med njimi prispevala k skupaj ustvarjenemu prihodku. Tako razporejeni deli skupnega prihodka gredo v celotni prihodek vsake od TOZD.

S tem sistemom se želi odpraviti stihijsko delovanje tržišča na poslovanje med seboj povezanih proizvajalcev skupnega proizvoda.

c) Dohodek, pridobljen v TOZD s **skupnim dohodkom**. Skupni dohodek pridobi TOZD, ki pri svojem delu oz. poslovanju uporablja in investira poleg sredstev družbene reprodukcije, ki z njimi že sama razpolaga, še sredstva (akumulacijo), ki jih ji odstopi v uporabo ena ali več drugih TOZD na podlagi sporazuma.

Ustvarjeni skupni dohodek, ki je rezultat dela delavcev TOZD, ki proizvajajo z združenimi sredstvi, si med seboj razporedijo tozdi, in sicer: TOZD, ki uporablja v svojem poslovanju združena sredstva in ki je ustvarila s svojim tekočim delom in svojim deležem sredstev, dobi ustrezen del na vloženo živo in minulo delo, TOZD, ki pa so združila z njo sredstva, pa dobijo ustrezen del na vložena sredstva (minulo delo).

d) Dohodek, pridobljen s **svobodno menjavo dela**. Odnosi svo-

bodne menjave dela so posebna oblika dohodkovnih odnosov, s katerimi pridobivajo dohodek:

— delavci, ki delajo v delovnih skupnostih delovnih organizacij (upravna, administrativna in druga pomožna dela),

— delavci, ustvarjalci dobrin na področju družbenih dejavnosti (zdravstvo, šolstvo itd.).

Medsebojni odnosi v okviru svobodne menjave dela se obli-

3. Dejavnost TOZD ali delovnih skupnosti ter medsebojna tehnološka povezanost, ki pogojuje vrsto dohodkovnih odnosov

Na sliki št. 1 so prikazane temeljne organizacije in delovne skupnosti, ki so združene v delovno organizacijo Železarno Ravne. Po dejavnostih, ki jih opravljajo, razlikujemo:

— tozdi osnovnih dejavnosti, v katerih delavci preoblikujejo vloženi material v proizvode za nadaljnjo predelavo ali končno porabo,

— tozdi spremljajočih in skupnih dejavnosti kot izvajalci tehničnih in drugih storitev, ki so potrebne tozdom osnovnih dejavnosti, da lahko opravljajo svojo dejavnost,

— delovne skupnosti, ki izvajajo upravna, administrativna in druga pomožna dela, za katera so se dogovorile s tozdi.

Na osnovi dejavnosti, ki jo opravljajo tozdi in delovne skupnosti, so skladno z zakonom o združenem delu možni v procesu združevanja dela in sredstev v proizvodnem procesu naslednji dohodkovni odnosi:

— med tozdi osnovnih dejavnosti:

— **kupnoprodajni odnosi**, pri katerih ena tozdi prodaja proizvode drugi in predstavlja prihodek celoten prihodek tozdi,

čanega tozdi, ki je zadnja v tehnološki verigi;

— med tozdi osnovnih dejavnosti kot uporabniki storitev in tozdi spremljajočih in skupnih dejavnosti kot izvajalci storitev so dogovorjeni odnosi kupoprodaje in delno skupnega prihodka.

— Med tozdi osnovnih, spremljajočih in skupnih dejavnosti kot uporabniki in delovnimi skupnostmi kot izvajalci temeljijo dohodkovni odnosi na principih svobodne menjave dela. Enako velja za delovne skupnosti med seboj.

Na sliki št. 2 je prikazana povezanost tozdi osnovnih dejavnosti v procesu proizvodnje skupnih proizvodov. Iz nje se vidi, da v procesu sodelujejo med seboj vse tozdi, ene bolj, druge manj.

4. Kakšne prednosti lahko pričakujemo od uvedbe obračuna na osnovi skupnega prihodka

Ko je bila osnovna celica gospodarjenja delovna organizacija, je ta pridobivala tudi celotni prihodek za vse obrate znotraj nje. Sedaj je osnovna celica gospodarjenja tozdi in ona pridobiva tudi celotni prihodek.

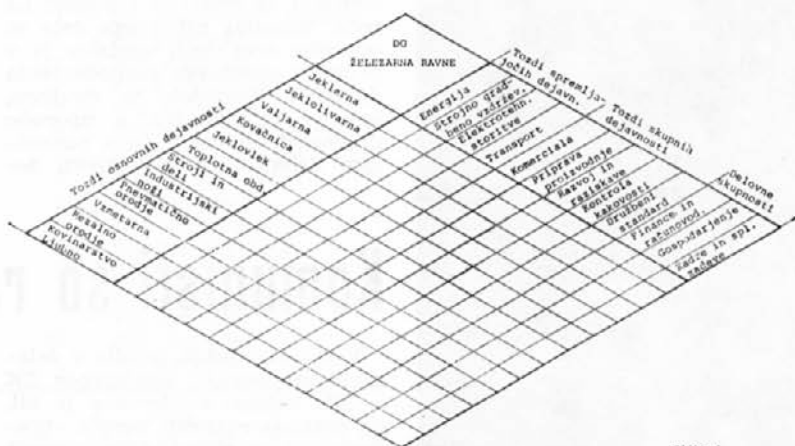
Zaradi nevarnosti, da se znotraj delovne organizacije pojavi tržna stihija in zidanje cen z vsemi negativnimi posledicami, je uvedena nova kategorija dohodkovnih odnosov — skupni prihodek. Skupni prihodek plačujejo TOZD izven DO na prehodni račun DO, iz katerega se takoj v celoti prerazporedi tozdom, ki so sodelovali v skupnem proizvodnem. Kupnoprodajni odnosi so med tozdi znotraj DO sicer po zakonu še dovoljeni, vendar se smatra, da je potrebno odnose razviti naprej v skupni prihodek.

Z uvedbo skupnega prihodka bodo vsi tozdi, ki izdelujejo skupni proizvod, v bolj izenačenem položaju glede plačane realizacije iz skupnega proizvoda. Skupni prihodek bo vplival, da se bodo nasprotujoči si interesi, ki so med tozdi na začetku in med tozdi, ki so na koncu procesa, hitreje in učinkoviteje razreševali, ker bodo imeli vsi tozdi za to interes. Danes je na žalost tako, da vsak tozdi, ki je na začetku procesa ali v sredini, skuša z vsemi sredstvi doseči, da se »proda« naprej tudi proizvode, ki niso popolnoma v redu, kar vpliva seveda na delo in rezultate naslednjih tozdom.

(Nadaljevanje sledi)

Janez Znidar

Zdržitvev TOZD v delovnih skupnosti v DO Železarno Ravne

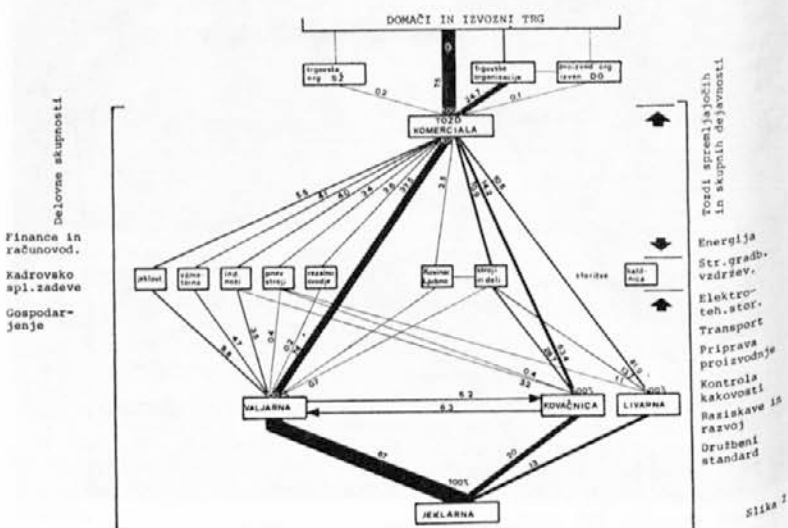
Slika 1

kujejo ob upoštevanju delovanja trga in zakonitosti blagovne proizvodnje, katerim je podvrženo ustvarjanje dohodka v materialni proizvodnji (v tozdi osnovnih dejavnosti). Svobodna menjava dela temelji na združevanju dela in sredstev in na menjavi dela, pri kateri stihijsko delovanje trga zamenjujemo z družbeno-ekonomskimi osnovami, ki jih udeleženci v svobodni menjavi dela sporazumno opredelijo. Sporazumevajo se vedno tozdi kot uporabniki storitev in organizacije združenega dela kot izvajalci. Izvajalci pa so lahko delovne skupnosti v delovnih organizacijah in samoupravne interesne skupnosti izven DO (zdravstvo, šolstvo itd.) Kot izvajalci pa nastopajo tudi tozdi spremljajočih in skupnih dejavnosti za tehnične in druge storitve, ki jih potrebujejo tozdi osnovnih dejavnosti.

e) Dohodek, pridobljen delno s kupoprodajo, delno v obliki skupnega prihodka, pridobivajo TOZD spremljajočih in skupnih dejavnosti, ki opravljajo storitve v skladu s samoupravnim sporazumom.

— ali **skupni prihodek**, kjer si skupni prihodek razporedijo med seboj vse tozdi, ki so sodelovale pri proizvodnji skupnega proizvoda, in to potem, ko je dobila pla-

POVEZANOST TOZDI V ŽELEZARNI RAVNE PRI PROIZVODNJI IN PRODAJI SKUPNIH PROIZVODOV (vrednostno v %)

Slika 2

Komunisti so razpravljali o OD

(Nadaljevanje s 1. strani)

preprosto določen 17. plačilni razred samo zato, ker bo prišel z diplomom (op. pisca: 17. plačilni razred vsekakor nima opravka z gospodarnostjo, kvaliteto, količino, osebno odgovornostjo in kar je še takih reči, enako kot ne 3. 7. ali 12. plačilni razred, ki pa so vendar določeni po isti metodi. Torej je vendarle nedopustno tudi to, da bi nekdo, ki se je s študijem prikopal do stopnje magistra in ga v železarni potrebujemo, bil zaradi svojega znanja in dela plačan enako kot čistilka. In mimogrede še: brez znanja nikdar ne bomo imeli kvalitete, gospodarno-

sti, količine itn., seveda tudi novega ali dopolnjenega sporazuma o delitvi OD ne!)

S tem so povzete glavne točke razprave, sicer pa je bil govor tudi o drugih rečeh, ki se niso nanašale na OD. Ne glede na to smisel konference ni bil v tem, da bi izoblikovali kakršnokoli oprijemljivo ali dokončno rešitev, saj bi jo smešno poceni odnesli, če bi nam uspelo na eni konferenci rešiti kaj tako problematičnega, kot so osebni dohodki, če vemo, da je celo strokovni team za izdelavo sedaj veljavnega sistema porabil štiri leta.

Z. S.

Medsebojna delovna razmerja

(prenehanje delovnega razmerja, varstvo pravic, pojasnilo)

Razloge za prenehanje delovnega razmerja določa zakon o delovnih razmerjih ter jih OZD same ne morejo dodati; prav tako je z zakonom določen tudi postopek. Zakon določa naslednje oblike (vrste) prenehanja delovnega razmerja:

1. **Obvezno:** s pismeno izjavo delavca, s pismenim sporazumom s pooblaščenim organom (sporazumno); kadar delavec odkloni opravljanje del oz. nalog, njegovo prejšnje delo pa zaradi modernizacije tehnoloških postopkov ali zavoljo reorganizacije ni več potrebno; če je delavcu izrečen dokončni disciplinski ukrep o prenehanju delovnega razmerja; dokončni disciplinski ukrep o prenehanju delovnega razmerja;

2. **Lahko** (fakultativno), kadar je delavec ob sklepanju zamolčal podatke ali so ti podatki neresnični (delovni pogoji) pa so bistveni za opravljanje del oz. nalog; kadar ni zmožen opravljati del oz. nalog, če ne izpolnjuje z zakonom predpisanih pogojev, kadar trajneje ne dosega delovnih rezultatov, ki se navadno dosegaajo, odkloni pa dela oz. naloge, ki ustrezajo njegovi delovni zmožnosti.

Nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov v dosedanem zakonu ni bil razlog za prenehanje delovnega razmerja, zato smo pogosto poslušali upravičene pripombe, da zakonodajalec ne »preganja« nedelavnih ali premalo prizadevnih delavcev. Omejeni razlog za prenehanje delovnega razmerja pa lahko ugotovi le posebna, od delavskega sveta imenovana komisija. Za delovno zmožnost smo že v enem prejšnjih prispevkov povedali, da ne pomeni zgolj številka delovnih let, temveč pridobljeno strokovnost, spretnosti in drugo, razvite z uspešnim opravljanjem del oz. nalog s trajnim izobraževanjem in z delovnimi uspehi. Naslednji fakultativni razlog za prenehanje delovnega razmerja nastopi ob prehodu iz ene v drugo temeljno organizacijo ali delovno skupnost.

3. **Po zakonu**, če delavec noče pismeno izjaviti, da sprejema

samoupravni sporazum o združenju dela delavcev v temeljni organizaciji; kadar je ugotovljena popolna nezmožnost za delo — invalid I. kategorije; če dela oz. nalog ne sme opravljati na podlagi pravnomočne odločbe sodišča ali drugega organa, ni pa mu mogoče zagotoviti drugih del oz. nalog; če mora biti zaradi prestajanja zaporne kazni ali zaradi izrečenega varnostnega vzgojnega ukrepa z dela odsoten več kot šest mesecev.

Delavcu, ki izpolni pogoj za polno osebno pokojnino, sicer preneha delovno razmerje, vendar lahko pristojni organ soglasno z delavcem ugotovi, da so kadrovske potrebe za nadaljevanje njegovega delovnega razmerja. Kot vemo, je pogoj za polno pokojnino ustrezna pokojninska doba, ne pa samo starost 55 oz. 60 let. V nekaterih drugih republikah delavcu, ki izpolni pogoj za polno pokojnino, delovno razmerje preneha po samem zakonu.

Nov razlog za prenehanje delovnega razmerja je tudi neodgovorno delo posameznih delavcev, če je zato temeljna organizacija ali delovna skupnost zašla v ekonomske težave.

Pripravniku, ki je sklenil delovno razmerje za nedoločen čas, le-to preneha, če tudi po ponovitvi ni uspešno opravil strokovnega izpita.

Izjemoma lahko delavcu preneha delovno razmerje ob prenehanju temeljne organizacije ali delovne skupnosti, pa v drugih, v okviru DO ni možnosti za razporeditev.

Delavec je dolžan ostati na delu še najmanj 30 in ne več kot 60 dni, če prenehanje delovnega razmerja ni sporazumno, če mu je ponujeno drugo delo, pa ga noče opravljati, ali če se noče dokvalificirati, v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti pa zaradi modernizacije za njegovo delo ni več potrebe. »Odpovedni« rok je z zakonom določen tudi tedaj, ko delavcu preneha delovno razmerje zaradi nedoseganja pričakovanih delovnih rezultatov.

Varstvo pravic delavcev se vedno začne v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti, kadar delavec vloži zahtevek; rok zanj je 30 dni od prejema sklepa ali določbe oz., ko je zvedel za kršitev svoje pravice. Tridesetdnevni rok je v dnevnem zakonu posplošen na varstvo katerekoli pravice. Postopek za varstvo pravic je dvostopen, kar pomeni, da prvi sledi vedno tudi dokončna odločitev drugega organa. Tudi ta odločitev mora biti sprejeta v 30 dneh od dneva vložitve zahtevka.

Varstvo pravic delavca se po dokončni odločitvi v temeljni organizaciji ali delovni skupnosti zagotavlja tudi pri sodišču združenega dela. Razlog za varstvo pravic pri sodišču je tudi 30-dnevni molk samoupravnega organa, pri katerem je delavec vložil svoj zahtevek za dokončno odločitev.

Zakon tudi natančno določa postopek varstva pravic in celo predvideva smiselno uporabo postopka, kot ga uporablja sodišče združenega dela, če ta v samoupravnih splošnih aktih temeljne organizacije ni določen ali ni popoln. V postopku je potrebno upoštevati tudi načelno izločitve delavcev, ki so s prizadetim v ožjem sorodstvu ali kakšnem drugem razmerju, kar bi lahko povzročilo dvom o nepristranosti odločitvenega organa.

S tem zapisom smo končali razlago posameznih zakonskih določil; sedaj nas čaka druga ustvarjalna in zato težja faza — oblikovanje lastnih splošnih aktov, ki bi naj izrazili našo posebnost, vendar skladno z zakonom. Naj omenimo, da bo po ob-

Konec halde

likovanju pravilnika o delovnih razmerjih, o odgovornosti, o varstvu pri delu, o osebnih dohodkih in drugih, potrebno dopolniti tudi samoupravni sporazum o združenju dela delavcev v temeljni organizaciji ter o združenju v delovno organizacijo. Predvsem na nas samih je, kako bomo zapisali tisto, kar nam skladno z zakonom najbolj ustreza, od tega pa je odvisna tudi »trajnost« samoupravnega splošnega akta.

Milan Zafošnik

DELAVCI DAJEJO POBUDE

Družbeni pravobranilec samoupravljanja postaja vse bolj nepogrešljiv dejavnik v naši družbi, njegove naloge so obsežnejše, kot jih je imel kdajkoli kak samoupravni organ. Delo je tako, da bi moral družbeni pravobranilec biti v eni osebi vsaj pravnik in ekonomist, če ne še kaj več.

V občini Ravne je družbeni pravobranilec v letu 1977 obravnaval kar 474 zadev, kar pomeni, da bi moral na dan rešiti poprečno dve zadevi. Največ jih je bilo s področja delovnih razmerij — kar 227 ali 48,2 %. Razlogi za to pa so naslednji:

— Organiziranje novih tozdov v nekaterih delovnih organizacijah povzroča spremembe, te pa vrsto spornih situacij in s tem pritožb, še več pa zahtev po pravni pomoči.

— V nekaterih OZD so začeli dosledno izvajati določila SSA o zaposlovanju. Pri tem se čutijo prizadeti starejši delavci, ki so vrsto let uspešno opravljali svoje delo, zdaj pa naen-

krat ne izpolnjujejo več pogojev.

— V železarni Ravne in Rudniku Mežica so prišli na nov sistem nagrajevanja po delu, kar je povzročilo veliko pritožb.

Število zadev s področja skupne porabe in stanovanjskih zadev se je relativno zmanjšalo. Seveda so še pritožbe, ki pa so bolj posledica nepoštenega ali samovoljnega ravnanja posameznikov, komisij ali pa tudi nerealnih zahtev delavcev. Razmere na tem področju pa se vendarle hitro spreminjajo v pozitivni smeri.

Tudi v letu 1977 so največ pobud za obravnavo zadev dali delavci, in sicer kar za 54,2 % vseh zadev. To je 100 pobud več kot v prejšnjem letu. Svoje mesto pri dajanju pobud pa imajo tudi poslovodni organi, ki so namreč dali v letu 1977 113 pobud za obravnavo.

Družbeni pravobranilec ni sprožal postopkov pred sodiščem združenega dela, dal pa je predlog osmim delavcem, da sami sprožijo spor. Večino spo-

rov je rešil v času enega meseca, rešitev štirih zadev se je zavlekla na pol leta, le štiri pa so bile ob koncu leta 1977 nerešene.

Izhodišče za delo družbenega pravobranilca je v glavnem za-

kon o združenem delu, ki mu na eni strani nalaga nove zadolžitve, na drugi pa vzpodbuja delavce in poslovodne organe (v tem primeru), da pogosteje iščejo pomoč ravno pri njem.

Z. Strgar

Kako izpolnjujemo planske obveznosti

Zaključek prve polovice leta kaže, da smo načrtovano skupno proizvodnjo dosegli z 98,6%. V primerjavi z enakim obdobjem lani pa je presežena za 2,4%. Odpredaja je bila v tem času dosežena 96,4%. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je v kumulativni manjša za 4,7%, v juniju pa celo za 20,1%. Kumulativni zaostanek fakturirane realizacije, ki je znašal v prvem četrtletju 11,6%, se je delno izboljšal, tako da znaša ob polletju 5,2%, v juniju pa smo jo presegli za 5,8%. Lansko za enako obdobje smo v kumulativni presegli za 15,0%, v juniju za 20,3%. Zaostanek za planiranim izvozom znaša ob polletju 6,2%, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa je bil presežen za 4,6%. Pri tem je treba pripomniti, da je sedaj odstotek izvoza prikazan vrednostno in ne več količinsko kot do sedaj. Tako so podatki tudi bolj primerljivi.

TOZD jeklarna. V juniju je presegla skupno proizvodnjo za 1,1%, kljub temu pa znaša kumulativni zaostanek v prvem polletju 1,2%. V primerjavi z enakim obdobjem lani je bila skupna proizvodnja presežena za 1,3%. V tozdu je precejšnje pomanjkanje delovne sile, kar ima za posledico nedoseganje plana proizvodnje.

TOZD jeklolivarna. V juniju znaša zaostanek skupne proizvodnje 7,1%, kumulativno 5,2%. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa je prekoračitev 14,2%. Zaostanek odpredaje znaša v prvem polletju 6%, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa prekoračitev za 11,6%. Zaostanek pri fakturirani realizaciji znaša 8,8%, prekoračitev na lanskeoletno obdobje 13,7%. Pri izvozu pa znaša zaostanek za prvo polletje 24,3%.

TOZD valjarna. Količinski plan proizvodnje je bil sicer dosežen, vendar je precej težav z vložkom, ki je odliči zunaj predpisanih analzičnih mej. Tudi pogosta menjava proizvodnega programa na srednji progri ne vpliva pozitivno na proizvodnjo, saj se s tem izgublja normalni ritem dela. Skupna proizvodnja je bila v prvem polletju presežena za 0,1%, v primerjavi z enakim lanskim obdobjem pa za 45%. V juniju močno zaostaja odpredaja — 25,0%. Vzrok je remont konti peči, v kumulativni pa znaša zaostanek 4,0%. Fakturirana eksterna realizacija je bila presežena za 1,2%. V primerjavi z enakim obdobjem lani 12,5%. Precejšen pa je zaostanek pri izvozu 38,3%.

TOZD kovačnica. Mesečni zaostanek skupne proizvodnje znaša 8,8%, v kumulativni 4,8%. Vzrok je treba iskati v povečanju medfaznih zalog. Redni potek dela otežkoča vložni material, ki je zunaj predpisanih analiz, prmanjkuje tudi delovne sile. Vsi drugi kazalci poslovanja so pozitivni. Tako znaša polletna prekoračitev odpredaje 6,5%, tudi fakturirana realizacija je bila v prvem polletju prekoračena za 8,3%, izvoz pa za 26,7%.

TOZD jeklovlek. Skupna proizvodnja v juniju je bila prekoračena za 7,1%, v kumulativni tako znaša zaostanek le še 0,2%. Odpredaja v juniju je bila presežena za 11,5%, ob polletju 3,0%. Glede na enako obdobje lani pa je bila odpredaja presežena za 30,9%, v juliju celo za 40,4%. Slabše je s fakturirano realizacijo, kjer zaostaja TOZD v kumulativni za 5,0%. Posebno nizek je izvoz, ki znaša ob polletju le 14,0% od planiranega. Problem je predvsem v neprimerni mehanski lastnosti vložka, tako da se ne da dobro vleči.

TOZD stroji in deli. V juniju je bilo realizirano veliko nedokončane proizvodnje. Organiziranost se je pokazala na vseh nivojih, med TOZD je bilo dobro sodelovanje. Veliko pa je k temu pripomogla boljša delovna in tehnološka disciplina, tako da je v tem

mesecu skupna proizvodnja presežena za 47,2%. S tem se je delno izboljšala tudi kumulativa, kjer znaša zaostanek 16,3%. Mesečna odpredaja je bila prekoračena za 61,8%, zaostanek ob polletju tako znaša 17,6%. Fakturirana realizacija je bila presežena za 52,6%, kumulativni zaostanek 22,9%. Izvoz je ob polletju presežen za 25,7%.

TOZD industrijski noži. Vsi kazalci močno zaostajajo za planiranimi, tako zaostaja skupna proizvodnja v kumulativni za 44,0%, odpredaja za 27,9%, fakturirana realizacija za 27,4%, plan izvoza pa za 14,7%.

TOZD pnevmatični stroji. V juniju je bila skupna proizvodnja prekoračena za 10,0%, in to predvsem zaradi precejšnje nedokončane proizvodnje v maju. Zaostanek v kumulativni znaša 12,7%. Pri odpredaji je zaostanek ob polletju 15,7%, fakturirana realizacija pa zaostaja za 2,8%. Tudi plan izvoza ni bil dosežen, saj znaša zaostanek 26,5%.

TOZD vzmetarna. Čeprav so bili v juniju skoraj vsi kazalci doseženi 100%, se v tozdu čuti pomanjkanje delovne sile, in to predvsem zaradi

TEKMOVALNI DUH NA DELU

USPEH UDELEŽENCEV SLOVENSКИH ŽELEZARN NA REPUBLIŠKEM PRVENSTVU KOVINARJEV

Letošnje tekmovanje kovinarjev za prvenstvo Slovenije je sklenjeno. Slovenske železarnе so na svojo udeležbo in dosežene uspehe lahko ponosne. Skupina naših 40 tekmovalcev je med 237 udeleženci dosegla eno prvo, tri druga in tri tretja mesta.

Pohvaliti moramo vse livarje, strugarje, orodjarje, rezkarje in varilce železarn Jesenice, Ravne in Store za znanje, sposobnost in hrabrost, ki so jih dokazali z vključitvijo v tekmovanje, posebno priznanje pa zaslužijo izbranci za republiško prvenstvo.

Iskreno čestitam zastopnikom Slovenskih železarn, ki so se na tekmovanju v najplemenitejši tekmovalni zvrsti — delovni sposobnosti — prebili v sam republiški vrh. Ponosni smo na rezkalca Boštjana Lutra iz Železarnе Ravne, ki je postal republiški prvak; na livarja Ferda Krauzla iz Železarnе Ravne, varilca Ivana Maleka ter Franca Peternela iz Železarnе Jesenice za osvojena druga mesta, in na strugarja Jožeta Kotnika iz Železarnе Ravne ter varilca Jerneja Markeža in Jožeta Gračnerja iz Železarnе Jesenice za osvojena tretja mesta, kakor tudi na uspešen nastop ostalih tekmovalcev. S svojimi rezultati ste manifestirali ugled slovenskega železarstva.

Pred nami je sedaj prvenstvo kovinarjev Jugoslavije. Tovarišem Lutru, Krauzlu, Maleku, Peternelu, Kotniku, Markežu in Gračnerju, ki ste si priborili čast vključitve v ta najvišji krog tekmovanja, želimo veliko sreče in uspehov.

Tekmovalni duh pri delu vzpodbuja pridobivanje znanja, sposobnosti in delovne vneme, zato ga moramo v vseh sestavinah naše sestavljene organizacije združenega dela pospeševati. Prihodnja leta se mora povečati število udeležencev, v tekmovanje pa se morajo vključiti vse naše proizvodne delovne organizacije. Tekmovalni uspehi v elitni zvrsti — delu — so najboljšje spričevalo resnične sposobnosti, zato morajo imeti svoje učinke tudi na delovno napredovanje.

Gregor Klančnik

Odstotek doseganja načrtovane(ga)

TOZD	skupne proizvodnje ton		odpreme ton		fakturirane ekst. realizacije din		izvoza din	
	v juniju	kumulativno	v juniju	kumulativno	v juniju	kumulativno	v juniju	kumulativno
jeklarna	101,1	98,8	—	—	—	—	—	—
jeklolivarna	92,9	94,8	92,5	94,0	94,4	91,2	105,4	75,7
valjarna	99,2	100,1	75,0	96,0	85,4	101,2	57,2	61,7
kovačnica	91,2	95,2	112,7	106,5	117,7	108,3	109,8	126,7
jeklovlek	107,1	99,8	111,5	103,0	105,2	95,0	5,9	14,0
stroji in deli	147,2	83,7	161,8	82,4	152,6	77,1	85,5	125,7
industrijski noži	43,1	56,0	74,4	72,1	75,7	72,6	66,1	85,3
pnevmatični stroji	110,0	87,3	106,0	84,3	118,7	97,2	—	73,5
vzmetarna	99,8	94,7	99,3	95,0	107,2	103,9	235,2	136,4
rezalno orodje kovinarstvo	104,5	96,7	131,8	93,1	101,9	99,7	265,4	170,9
— Ljubno	57,6	96,5	57,6	96,6	78,2	104,1	—	—
skupaj DO	100,1	98,6	88,4	96,4	105,8	94,8	81,6	93,8

Odstotek doseganja v primerjavi z enakim obdobjem lani

TOZD	skupne proizvodnje ton		odpreme ton		fakturirane ekst. realizacije din		izvoza din	
	v juniju	kumulativno	v juniju	kumulativno	v juniju	kumulativno	v juniju	kumulativno
jeklarna	100,3	101,3	—	—	—	—	—	—
jeklolivarna	118,9	114,2	101,9	111,6	110,1	113,7	154,6	112,2
valjarna	96,1	102,5	61,9	90,1	88,1	112,5	73,2	69,7
kovačnica	97,2	97,0	114,5	99,8	107,0	106,8	796,2	453,2
jeklovlek	149,7	130,8	140,4	130,9	141,4	131,9	15,1	25,8
stroji in deli	135,9	90,5	162,7	93,7	195,1	111,8	66,8	93,3
industrijski noži	151,3	77,0	87,9	111,2	148,0	130,5	123,4	167,4
pnevmatični stroji	131,0	99,6	126,2	98,8	128,6	114,9	—	25,7
vzmetarna	125,5	119,7	122,3	118,5	135,9	141,4	321,8	174,0
rezalno orodje	92,0	99,2	138,0	89,5	115,3	113,4	92,8	131,1
skupaj DO	100,3	102,4	79,9	95,3	120,3	115,0	90,2	104,6

MNENJA DELAVCEV:

Informiranje mora prihajati tudi od znotraj

Na račun informiranja znotraj TOZD je bilo zadnje čase precej pripomb. Tudi na zadnjem razširjenem sestanku, ki sta mu prisostvovala predsednik CK ZKS France Popit in član predsedstva Igor Uršič, so delavci iz proizvodnje in komunisti povedali, da je pri njih slabo informiranje za marsikaj krivo. Zaradi tega večkrat pride do nejasnosti med delavci, saj marsikaj ostane nedorečeno.

Da bi videli, kako je v resnici z informiranjem v TOZD, smo vprašali nekatere delavce. Takole so povedali:

Jože Pepevnik, TOZD vzmetarna:

»Informiranje v TOZD vzmetarna in DO je še zelo neusklajeno in nepopolno. Res je, da obveščanje poteka prek Informativnega fužinarja, razglasne postaje, oglasnih desk in z različnimi obvestili, vendar ne morem trditi, da je informacija tudi učinkovita. Informacije, ki so namenjene delavcem, bi morale biti prirejene tako, da bi jih lahko razumel in uporabljal tudi delavec z nižjo strokovno izobrazbo, saj je to pogoj, da bo sprejel informacijo za svojo in o njej tudi razpravljal. V naši TOZD pa ravno kader z nižjo strokovno izobrazbo prevladuje.

O poslovnih rezultatih informiramo delavce na delovnih skupinah prek delegatov delavskega sveta, vendar je to odvisno od delegata in njegove prizadevnosti za prenašanje povratnih informacij v njegovo okolje. Planiranje kadrov in proizvodnih planov ni usklajeno, planiranje vložnega in dodatnega materiala ter proizvodnega plana tudi ne. Prav tako delovna in tehnološka disciplina vplivata na poslovanje. Vsem tem pomanjkljivostim so priča delavci v delovnem procesu in na posameznih delovnih mestih, kar ustvarja večših nezadovoljstev zaradi menjave delovnih planov in natrpanosti programa.

Vse družbenopolitične organizacije kakor tudi vsi samoupravni organi v TOZD so o teh problemih razpravljali in zahtevali bolj kvalitetno in pravočasno oskrbo z vložnim materialom. Vendar ne morem mimo tega, da ne bi omenil, da bomo morali tudi sami vložiti več truda za boljše poslovne uspehe. Ob

delovni in tehnološki disciplini ne smemo pozabiti medčloveških odnosov, reda, čistoče, dobrega počutja na delovnem mestu, socialne in osebne varnosti delavca, saj tudi to vpliva na uspeh tozda.

Večja popravila se načrtujejo z letnim planom popravil. Imamo pa tudi stroje, ki bi bili potrebni večjega popravila, vendar jih ne moremo izločiti iz proizvodnega procesa, ker so nujno potrebni za tekočo proizvodnjo (npr. stroj za zvijanje očes). Na ostalih strojih pa imamo tudi precej tekočih popravil zaradi dotrajanosti ali neustrezne postavitve (nova kalilna linija). Vsa proizvodna

Jože Pepevnik

problematika se obravnava na sejah delavskega sveta TOZD, postavljajo se tudi vprašanja nadaljnega razvoja vzmeti. Vendar ne dobimo pravega odgovora za razvoj tozda od ustreznih služb.

Koloman Vrečič, TOZD kovačnica:

»Če bi čakali na podatke, ki jih dajejo za to določene službe, bi bili delavci res pozno informirani v tozdu o poslovanju v preteklem mesecu. Ker pa z nekaterimi podatki dela razpolagamo sami, saj smo izvajalci del, le-te takoj, že med mesecem, v vsakem primeru pa ob koncu meseca posredujemo delavcem. To so podatki o količini proizvodnje, o produktivnosti, o porabljenih materialih, o porabljeni energiji in neuspeli proizvodnji. Ti podatki morajo biti znani delavcem zaradi tega, ker imajo za izvajanje gospodarskega letnega načrta izdelan in od samoupravnih organov sprejet akcijski program s predvidenimi ukrepi in konkretnimi predpisanimi kazalci akcijskega programa za produktivnost, neuspelo proizvodnjo in specifične kazalce za porabo energije. Ta akcijski program obravnava odbor za gospodarjenje v tozdu in prek

vodij delovnih skupin, ki so seznanjeni v pisni obliki, so seznanjene tudi delovne skupine.

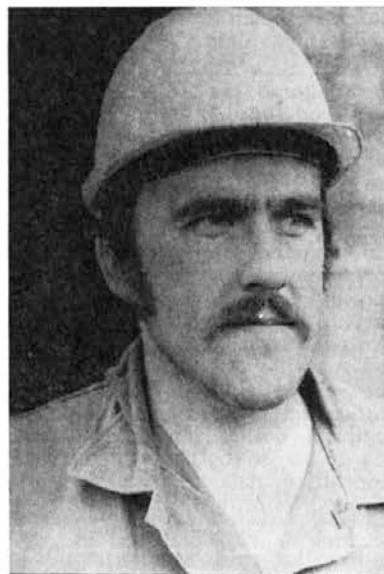
Ob vsakem zasedanju delavskega sveta (teh je bilo letos že kar precej) pa seznanimo tudi vse člane DS s temi rezultati. Vsi ostali finančni rezultati in kazalci dejansko kasnije in so delavci seznanjeni z njimi, ko so poznani, in to običajno objavljeni v Informativnem fužinarju ali ob bilanci, ki so sedaj predpisane ob vsakem četrtletju. Ker kazalce, s katerimi razpolagamo, obravnavamo sproti, smo seveda seznanjeni tudi z doseganjem planskih obveznosti v tozdu kovačnica. Planske naloge dokaj uspešno izvršujemo. Ker pa ne dosegamo

Koloman Vrečič

predvsem predvidenega plana, nenehno opozarjamo na ukrepe, ki so predvideni v akcijskem programu, da bi dosegli načrtovane delovne naloge. Tudi v naši TOZD vse večje planske remonte imamo in tudi moramo imeti planirane in usklajene predvsem s topilnico in prek priprave dela z naročniki zaradi dobavnih rokov.

Anton Herga, TOZD jeklarna:
»Kako poslujemo in delamo v naši TOZD, ni težko zvedeti. Že nekaj let imamo navado, da vse delavce v TOZD sproti obveščamo in jih seznanjamo o poslovanju. Te podatke po navadi objavljamo na oglasni deski. Kolikor pa se le pojavi kdo, ki mu to ni dovolj, pa so zmeraj pripravljene vodilni v TOZD, da jih bolj podrobno seznanijo s poslovanjem. Res pa je, da se tudi pri nas ob delu pojavljajo težave. Zato je še toliko bolj potrebno, da se delavci sproti njimi seznanjajo, da jih lahko tudi sami še o pravem času odstranjujejo. Kako delavec zve zanje? Najboljša in najkrajša pot je nedvomno ta, da nas seznanjajo naši nadrejeni. Tudi delegati delavskega sveta in komunisti so v zadnjem času odigrali veliko vlogo prav na področju informiranja znotraj tozda. Reči pa moram, da se v tozdu srečujemo s težavami, saj nam primanjkuje dodatne delovne sile. Precej delavcev bi potrebovali v naših topilnicah, da bi delo lahko potekalo normalno. Prav te težave so najbolj znane nam delav-

Anton Herga

cem. Kako tudi ne bi bile, saj jih najbolj mi občutimo na svoji koži. Naše delo je takšno, da lahko že čez nekaj ur sami vidimo, ali nam je delo pri kuhanju šarže uspelo ali ne.

Mogoče pa se tudi pri nekaterih drugih stvareh razlikujemo od drugih TOZD. Mi namreč ne moremo določiti točnega časa, kdaj se bo opravil remont na talilnem agregatu. Kaj rado se zgodi, da pride do okvare povsem nove peči, ki je bila remontno šele pred časom popravljena. Zato mi verjetno ni treba posebej razlagati, kaj nam pomeni, če pride do predora peči, če je 40 ton jekla pod pečjo, poškodovana peč, in nadaljnji zastoji zaradi tega. Sem član našega DS. Dostikrat smo doslej zelo kritično spregovorili na sejah o doseganju letnega plana in o vzrokih zastojev. Vsa naša stališča so tudi takoj, še »topla« posredovana slehernemu delavcu v TOZD.

Štefan Kamnik, TOZD stroji in deli:

»Tudi mi delavci v tozdu stroji in deli zadnje čase opažamo, da je pot informiranja predolga. Za to je nedvomno več vzrokov. Eden je, da delegati delavskega sveta in družbenopolitičnih organizacij ne opravljajo svoje vloge med delavci, kot si oni želijo. Mislim, da bi moral sleherni član DS svojo bazo sproti obveščati o vsem, kar so sklenili na sejah DS. Prav tako tudi o poslovanju in porabi materialov bi bilo treba več informirati. Menim, da je to najbolj pomembno za dober položaj tozda. Res je danes precej vzrokov, ki vplivajo na to. Večkrat pa delavci o teh negativnih pojavih niso sproti obveščeni, kot bi morali biti. Zato ni čudno, da še naprej delajo z napakami. Kje so vzroki? Mislim, da tozdovalni odnosi niso dovolj dobro povezani, kajti od tega lahko zavisi dobro poslovanje tozda. Mogoče vse to večkrat preveč površno obravnavamo, ne zavedajoč se, da so prav tu naše napake. Med drugimi ugotovitvami pa je ta, da ima TOZD premajhen vpliv na končno fazo svojega dela (glede prodaje). Nič preveč dobro niso urejeni dohodkovni odnosi, saj vemo, da še do danes nismo uspeli pravilno oceniti nekaterih delovnih mest. Vse to se spet odraža pri razpo-

loženju med delavci in pri produktivnosti dela.

Tudi mi v TOZD stroji in deli ne čakamo na informacijo, ki pride od zunaj in ki jih dajejo za to določene službe. Lahko rečem, da se naši delavci zelo zanimajo za vse vrste informacij. Precej zanimanja je tudi za vsako akcijo, ki se izvaja, od zamisli do izvedbe nečesa, kar bo še pripomoglo k večjemu elanu delavcev v tozdu. Tudi precej pozornosti posvečamo branju Informativnega fužinarja, kot enega od medijev našega informiranja, in seveda se tudi poslužujemo informacij, ki nam jih nudi oglasna deska. Mnenja pa sem, da bi za še boljše informiranje morali v našem tozdu in tudi drugod popraviti ozvočenje, saj se le malokje dobro sliši.

Skratka, resno smo pristopili k reševanju nastalih situacij. Sproti smo pričeli obravnavati problematiko tozda glede poslovanja. Še posebno smo temu posvetili toliko več pozornosti, ker vemo, da ne dosegamo zadanega plana. Mislim, da so nam vsem znani vzroki. Vsem pa tudi mora biti znano, da naša TOZD proizvaja končne izdelke, ki jih je včasih tudi težje prodajati. Tržišče je nasičeno, zato moramo še toliko

Stefan Kamnik

bolj paziti, da so končni izdelki dobro izdelani. Nekoliko se je zataknilo v prodaji. Ne vem, kje je temu vzrok. Menim pa, da smo premalo storili pri planiranju svojih izdelkov za manj razvite države, saj prav te najbolj sprašujejo za stroji, ki jih izdelujemo tudi mi.

Ivan Gostenčnik, TOZD pnevmatični stroji:

»Na postavljena vprašanja lahko odgovorjam samo načelno. Glede posredovanja podatkov o poslovanju od DS za gospodarjenje in izvedbe same tehnike, glede povratnih informacij bi lahko odgovorili tisti, ki so zaposleni v ustreznih službah. Poznajo mi je, da ravnatelj tozdov dobivajo »bilten«, katerega sem včasih tudi sam prejemal, danes, po reorganizaciji, pa ga ne dobivam več, ker je baje preveč nas predsednikov delavskih svetov TOZD in ga je baje težko razmnožiti. Mislim, da bi stro-

kovne službe le morale ustrezne podatke posredovati. V naši TOZD Informativni fužinar ni edini vir informacij o tem, kako v tozdu gospodarimo.

Najboljša informacija je neposredna, v obliki živega pogovora. Zato imamo organizirane delovne skupine ali zборе, na katerih delavec postavlja vprašanja in se mu tudi posreduje odgovor. Istočasno se tu obravnavajo mesečni

Ivan Gostenčnik

poslovni rezultati, tako da smo seznanjeni s stanjem tozda. Ker smo se nekaj naučili tudi iz zahtev delavcev ob prekinitvi dela, se danes kvartalno dela bilanca, ki se obravnava in se da dosti prej ukrepati. To obliko informacij smo delavci osvojili, zato je naše glasilo samo dodatni vir informacij. Tudi podatke v obliki števil delavci bolj slabo prebiramo.

Na dobro gospodarjenje pa vpliva kup dejavnikov, ne samo dobra in pravočasna informiranost. Želimo npr. vplivati na stabilizacijo jugoslovanskega gospodarstva, zato ne povišujemo cen našim izdelkom. Ker pa so se podražile surovine in so prisotne velike obveznosti glede vseh ostalih plačil, se nam zgodi, da poslujemo z izgubo. Delavci poznajo problem, ki nas čaka jutri, da lahko začnemo slabo gospodariti v prisotnih pogojih. Obljubljali so se nam proizvodni prostori, vendar do realizacije ni prišlo. Izhajajoč iz tega so delavci zahtevali, da se organizira problemska konferenca, kjer se naj obravnavajo vsi problemi. Pričakovali smo širšo podporo v železarni, vendar ne mislijo vsi tako.

Na dosego plana vpliva veliko težav, ki niso odvisne od dejavnikov znotraj TOZD. Problemi se mesečno ponavljajo. Kot kaže, se iz nastalih napak bolj malo naučimo. Pri tem imajo svoj vpliv tudi spremljajoči tozdi, predvsem pri organizaciji proizvodnega procesa. V bodoče bo to še bolj boleče, ko bodo tudi osebni dohodki delavcev odvisni od doseganja planov v TOZD, medtem ko bodo to manj občutili zaposleni v neposrednih tozdih.

Danes se vse premalo čuti v delu odgovornost. O tem znamo predvsem govoriti. Res je, da

imamo sami precej problemov tako glede bolniških izostankov kot glede zastarelega strojnega parka, vse to pa vpliva na doseganje proizvodnega plana.

Vse probleme, ki so prisotni v proizvodnji, obravnava komisija za gospodarjenje v tozdu, poda svoja stališča in predlaga ukrepe. O teh ukrepih se tudi razpravlja na seji DS, kjer se končno potrjuje. Da bi vse, kar se sklene na seji DS, prišlo med delavce,

že nekaj časa vse zapisnike v celoti objavljamo na oglasni deski. Smatram in tudi pričakujem, da je dolžan vsak delavec tudi prebrati zapisnik, drugače lahko še tako govorimo o informiranosti, objavljamo vse mogoče podatke in stališča, če se teh oblik ne poslužujejo delavci, potem še vedno ostanejo neinformirani in iz tega sledijo neobjektivne izjave, ki se dajejo raznim predstavnikom tiska.«

Franc Rotar

PREDSTAVLJAMO NAŠEGA RAZISKOVALCA:

Spori dela ne poživijo

Tokrat smo obiskali vodjo laboratorijske kalilnice tov. **Jožeta Gradišnika**, ki nam je odgovoril na nekatera vprašanja o raziskovalnem delu TOZD OTKR.

»V laboratorijsko kalilnico sem prišel po končani poklicni šoli leta 1956. Od takrat dalje delam predvsem na toplotni obdelavi. Leta 1967 sem končal srednjo tehnično šolo in ves ta čas vodim delo v laboratorijski kalilnici. Moram reči, da je delo pestro in zanimivo, opravljam ga že 20 let in bi ga želel opravljati še naprej.«

»Kakšen naj bo raziskovalec?«

»To je težko vprašanje, vendar bom poskušal pozitivno odgovoriti. Poleg potrebnega znanja mora biti delavec predvsem samostojen in samoiniciativen. Imeti mora dovolj prakse. Mislim, da bi moral tisti, ki postane raziskovalec za kovačnico, valjarno ali jeklovnik, biti vsaj pet let zaposlen v določenem obratu. Dobro bi moral poznati postopke dela, le tako bo

nam narekuje in usmerja tržišče. Vsako raziskovalno delo vodi k razvoju. To vidimo v tem, da se pojavlja vrsta novih jekel, izpopolnjujejo se tehnološki postopki. Menim, da bi morali to smer raziskovalnega dela še bolj razviti. Večji del raziskovalnega dela — mislim v službi MR — pa je usmerjen k reševanju trenutnih problemov, ki se pojavljajo v proizvodnji metalurško predelovalnih obratov. Največkrat se srečujemo s problemi, ki so odraz nedoslednega izvajanja tehnoloških predpisov.«

»Ali imate pri svojem vsakdanjem delu podporo neposrednih proizvajalcev, vodilnih v TOZD in OZD? Kaj bi se moralo urediti, da bi delo še bolj uspešno opravljali?«

»Pri opravljanju vsakdanjega dela imam podporo in razumevanje vseh vodilnih, prav tako pa tudi vseh drugih sodelavcev. Res pa je, da pride včasih do majhnih sporov, vendar to dela ne poživi. Kar se tiče gledanja neposrednih proizvajalcev v obratih na nas, pa mislim, da premalo poznamo delo in težave drug drugega. Za uspešno delo si želim le to, da prevlada misel, da smo proizvodni in neproizvodni obrati drug drugemu potrebni in da vsak napredek in dobro sodelovanje koristita nam vsem.«

»Kako se da raziskovalno delo na splošno objektivno oceniti? Kaj se sploh da ocenjevati?«

»Vsako delo se da objektivno ocenjevati, zato tudi raziskovalno, le prave kriterije za ocenjevanje je težko poiskati. Mislim, pa da jih je za pravilno oceno veliko. Kolikšno vrednost bi predpisali enemu ali drugemu, pa bi lahko videli le iz zastavljene naloge. Raziskovalno delo je pač tudi tako, da je včasih veliko dela, pa zelo malo sadov.«

F. Rotar

Jože Gradišnik

lahko uspešno in zadovoljno opravljal raziskave za potrebe obrata.«

»Kaj menite o funkciji raziskovalnega dela v železarni? Ali naj vaše delo služi za nadaljnji razvoj ali samo za reševanje trenutne krize?«

»Že iz samega vprašanja se vidi, da je raziskovalnega dela več vrst. Zahteve po raziskovalnem delu

SLOVENSKI AFORIZMI '78

Imam samo prvih petdeset odstotkov moralno-političnih kvalifikacij.

Zdomec je človek, ki ima dom v tujini, vikend pa v domovini.

Delegati so zbor, ki poje enoglasno samo takrat, kadar molči.

Bratje v krvavih dneh in bratje danes

S Poljano 75, ko so občani Mežiške doline počastili spomin na 30-letnico zadnjih bojev II. svetovne vojne na evropskih tleh, se je začelo obdobje aktivnega manifestativnega delovanja mladinske organizacije, ki nenehno vzpodbuja krajanke k aktivnemu odnosu do pomembnih dogodkov. Tako je občinska konferenca ZSM Ravne na Koroškem pripravila v letu 1976 proslavo ob 50-letnici III. kongresa SKOJ, ki je po vsebini nosila zvezni značaj ter doživela močan odmev v slovenski javnosti. V pomladnih dneh preteklega leta je prireditvena dejavnost mladinske organizacije zopet zaživela v okviru republiške akcije »Prežihovo 77«, na kateri se je zbralo okoli 8000 mladih iz vse Slovenije.

Tudi letošnje leto je potekalo v znamenju intenzivnih priprav na četrto srečanje mladih z geslom »BRATSTVO-ENOTNOST«, ki je svoj vrhunec doseglo v junijskih dneh. Mladi iz Bele Palanke, Bosanske Dubice, Cazina, Čačka, Garešnice, Podravske Slatine, Suve Reke in Varvarina so se srečali na Ravnah s tukajšnjimi občani ter bili tri dni njihovi dragi gostje. V okviru srečanja na Ravnah se je zvrstilo precej pomembnih prireditev, ki so gostom prikazale vsestranost delovanja koroškega življa.

Ravenčani so uvodoma gostom pripravili srečanje pred Domom mladine in borcev v Kumrovcu, odkoder so skupaj krenili proti Ravnam. V vseh krajevnih skupnostih in zaselkih so bili gostje tople pričakani, na Ravnah so jih pozdravili najmlajši iz otroškega vrta in osnovne šole. Ob zabavnih družabnih srečanjih v krajih so udeleženci prisostvovali

Veliki uri zgodovine, na kateri jih je tovariš Dimitrije Topalović popeljal skozi zgodovino delavskega gibanja v Mežiški dolini, poseben del pa je namenil zadnjim bojem na Poljani. Po veliki uri zgodovine so si gostje ogledali oba muzeja in študijsko knjižnico na Ravnah, prav tako pa so prisostvovali otvoritvi likovne razstave ter razstave mladinskih literarnih glasil iz pobratenih in prijateljskih občin, ki so jih mladi skupno s kulturno skupnostjo pripravili v likovnem salonu in študijski knjižnici. Telesno kulturna skupnost je svoj del programa sprva namenila triskemu srečanju v Mežici, ki je zaradi slabega vremena odpadlo, zato pa so se gostje in gostitelji pomerili v nekaterih športnih disciplinah.

Osrednja prireditev je bila na zadnji dan srečanja, ko so gostje v svečani povorki krenili z Javornika skozi Ravne do telovadne ha-

le, kjer so folklorne skupine vseh občin prikazale svoj program v prireditvi »Jugoslavija v pesmi in plesu«. Slavnostni govornik na zaključni prireditvi je bil predsednik republiške konference ZSM Ljubo Jasnić, ki je pozdravil to veliko prireditev ter opozoril na pomembne dogodke v okviru predkongresnih priprav ter kongresov samih.

Po pestrem kulturnem sporedu so se dvorani zbrali vsi nastopajoči, delegacije OK ZSM so si izmenjale spominska darila, Ravenčani pa so mladim iz Suve Reke (organizatorjem naslednjega srečanja) predali prehodno zastavo. Z zaključne prireditve so poslali tudi pozdravno pismo tovarišu Titu ter XI. kongresu ZKJ in s tem tudi uradno zaključili srečanje. Prav gotovo ta velika prireditev ne bi tako uspela, če se v priprave ne bi vključili vsi občinski dejavniki, delovne organizacije in krajanji sami, zato gre vsem skupaj zahvala, da so dragim gostom resnično bili odlični gostitelji ter dobri prijatelji.

S takim odnosom je naš vsakdanji utrip dobil nove dimenzije, in kar je najpomembnejše, »bratstvo in enotnost« nam je postalo mnogo pomembnejši sestavni del Titove samoupravne socialistične Jugoslavije.

Stane Bodner

To in ono o delu ZSMS v železarni

Na zadnji volilni konferenci koordinacijskega sveta OO ZSM v železarni Ravne smo zavzeli pomembne sklepe, ki so za razvoj in vlogo ZSM v železarni bili odločilnega pomena. Posebno važna odločitev je bila v sklepu, da naj bodo OO ZMS osnovni dejavniki dela ZSM in ne samo KS OO ZSM. Menim, da smo

v tem obdobju skoraj v celoti realizirali ta sklep kljub začetnim težavam, saj se že opažajo rezultati naših prizadevanj. Krepi in uveljavlja se vloga OO ZSM, saj ne gre mimo njih nobena važnejša odločitev. KS OO ZSM postaja koordinacijsko telo, ki samo usklajuje delo OO. Sklepi in stališča se sprejemajo v

OO, kar je cilj naše organizacije, s tem odpade bojazen, da se sprejema neka odločitev, ki ni v interesu mladih.

Opozoriti moram, da ta usmeritev dela ni še dokončno zaživela v nekaterih OO, ki še vedno čakajo na nekoga, ki bo odločal in delal namesto njih. Ta pojav bomo morali v čim krajšem času odpraviti, saj se s tem pojavlja bojazen, da bi KS OO ZSM v železarni lahko postal spet neko telo nad OO. Da se to obdobje ne bo več vrnilo, nam je porok tudi rešitev financiranja OO ZSM, saj je bila prejšnja precej neurejena in centralistično vodena. Sedaj praktično o vseh finančnih sredstvih odločajo OO, ki pa na nivoju KS OO ZSM združujejo samo še določena sredstva za skupno aktivnost.

V zadnjem obdobju se je pokazalo, da reorganizacija ZSM v železarni ni zaključena, saj so se pokazale zahteve po ustanovitvi nekaterih OO, ki jih še ni. Hvala vredno je, da se je zahteva po ustanovitvi OO pojavila v vrstah mladih. To pa je zagotovilo, da bodo svoje delo in družbene interese uresničevali le skupno oziroma organizirano v mladinski organizaciji. Ob tem se pojavlja neuspešnost OO, kakor tudi KS OO ZSM v železarni v reševanju problemov mladih, ki so tudi družbeni problemi. Na raznih sejah smo mladi sprejeli razne sklepe in stališča, ki pa jih nismo realizirali, kar poraja nezadovoljstvo in nezainteresiranost mladih. Vzrok, da nismo realizirali vseh sklepov, je v nas samih. Nismo bili dovolj prisotni v vseh sredinah, kjer so se obravnavale in sprejemale odločitve, pomembne za nas mlade in vso družbo. Predvsem je to rezultat naših slabih delegatskih odnosov. Sklepe smo sprejemali na predsedstvih OO ZSM in KSS OO ZSM. Le-teh pa nismo vedno prenašali med članstvo, kakor tudi nismo seznanjali ostalih sodelavcev z njimi. Posledice so se pokazale na delovnih skupinah in zborih delovnih ljudi, ko se niso upoštevali predlogi mladih, ki pa niso bili samo v interesu mladih, temveč vseh sodelavcev. Temu področju delovanja KS ZSM bomo morali v prihodnjem obdobju posvetiti vso pozornost, kakor tudi delegatskemu sistemu. Imamo mlade v vseh samoupravnih organih, vendar večinoma nimamo stika z njimi, ki predstavljajo ZSM. Ti sprejemajo razne odločitve in imenu ZSMS in baze po svoji presoji, ne da bi o tem obveščali bazo, ki jih je izvolila. To je že širši problem, ki ga bomo morali z ostalimi subjektivnimi silami skupno rešiti.

Precej se bo treba potruditi za boljše povezavo med DPO pri reševanju raznih problemov. Kažejo se premiki, vendar je še precej OO ZSM, OO ZK, IO sindikata, ki ne čutijo potrebe, da bi nastopali enotno pri reševanju problemov. Posledice so očitne, saj se ne zgodi samo enkrat, da za reševanje istega problema DPO zavzema nasprotna stališča. In kaj nastane? Nič drugega kot to, da DPO porabijo večino moči za usklajevanje in prepričevanje med seboj, problem pa na kraju salomonsko rešijo z majhnim uspehom.

V OO ZSM, kakor tudi v KS OO ZSM je prisotno vprašanje političnega pomena. Res je, da je bilo v preteklem obdobju več krajših oblik izobraževanja, kakor tudi v OO ZSM, vendar je to premalo. Dvigniti je treba zavest vseh mladih kot tudi starejših, da je politično izobraževanje dolžnost, pravica in nuja vseh. Le s sprotnim izobraževanjem lahko sledimo razvoju naših samoupravnih socialističnih odnosov, s tem pa bomo lahko resnično upravljali z dosežki svojega dela. Potrebno bo pospešiti izobraževanje mladih s kratkimi seminarji, ki bodo dali vsaj neki temelj vsakemu slušatelju, na katerem bo lahko gradil dalje z individualnim izobraževanjem.

Že dalj časa je prisotna neaktivnost mladih z višjo izobrazbo v delu mladinske organizacije. Prav v zadnjem času smo naredili prve korake k izboljšavi razmer, saj smo vključili v delo ZSM štipendiste železarne Ravne. S tem se odpira nova možnost seznanjanja štipendistov z delom in rezultati dela ter problemi, ki jih bodo čakali ob vstopu na delovno mesto. Seznanjeni pa bodo tudi z vlogo ZSM in se bodo lahko takoj ob vstopu v delovno razmerje aktivno vključili v mladinsko organizacijo. Ljudski odpor in DS dobivata v naši družbi vse večji pomen, posebej pa na področju podružbljanja. Ne smemo si reči, da mladi na tem področju nismo napravili bistvenih premikov. Potrebno je, da se pospešeno vključimo in nadoknadimo vse, kar smo zamudili.

Kot smo na zadnji volilni konferenci ugotovili, je še vedno premalo mladih članov ZK, ki bi delali v naših vrstah. Od njih ni čutiti prave revolucionarne dejavnosti v OO ZSM, kakor tudi v KS OO ZSM. Potrebno je, da OO ZK pregledajo dejavnost članov ZK, ki pa jih ni malo. Vprašajmo se: kje so rezultati njihove aktivnosti?!

Jože Jurak

Moja babica

Ves ta hec se je začel že pred mnogimi, lahko bi rekli, davnimi leti. Nekako takrat, ko opica ni hotela več biti štirinožna žival, ko se je vzravnila, postala dvonožnik in se oklicala za človeka. Se pravi, za najpametnejše bitje na planetu, za katerega današnji najpametnejši potomci najpametnejših pasem opic kljub neštetim obiskom NLP (neznanih letičih predmetov) še vedno trdijo, da je v vsem vesoljnem vesolju edini ogrožen od živih bitij. Ker sem sam verjetno potomec ene izmed bolj »butastih« vrst opic, nikakor ne morem razumeti, zakaj niso vse opice postale ljudje in zakaj so nekateri ljudje kljub temu, da niso več opice, še vedno opičje neodgovorni do vsega, kar je pogoj, da bi ostali ljudje in živali. Najbrž je bilo takrat tako, da so bile opice, ki so vladale, in opice, ki so bile podrejene. Sprejemljiva teorija je tudi tista, da so poznali izobčenje in so opice, ki so še danes opice, potomke tistih opic, ki so bile od vladajočih izobčene in jim niso dovolili, da bi se zravnale in postale ljudje. Kako bi si sicer lahko drugače razlagal, da danes v atomski dobi še vedno žive narodi, ki živijo opičje in še slabše življenje, življenje izobčenih.

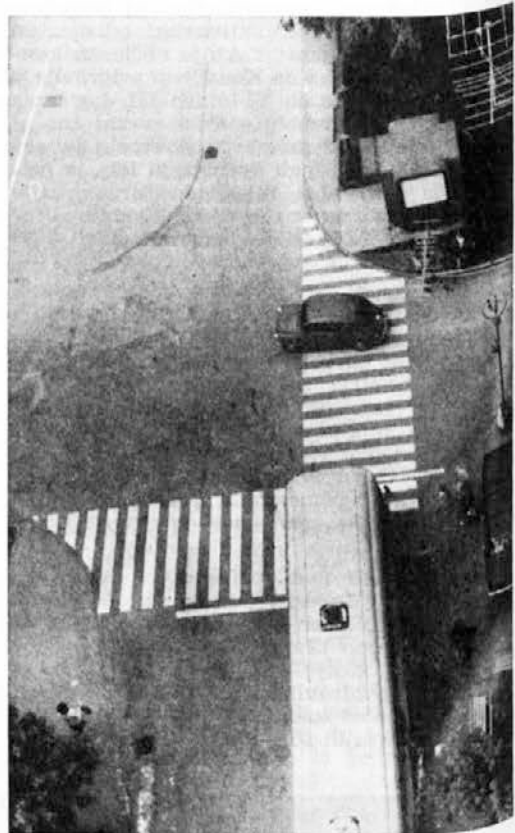
O ja, saj jim veliki, pametni in bogati priskočijo na pomoč. Pri tem pa seveda ne pozabijo zahtevati kot pogoj malenkostne usluge, katere lahko, strpane v en sam koš, imenujemo kar izkoriščanje. Toda o tem kdaj drugič!

Danes ostanimo kar pri moji babici, ki najbrž tudi ni potomka kakih prav posebno pametnih in razgledanih opic, saj drugače ne morem razumeti dejstva, da v dobi, ko je pomembno le to, da delaš v pisarni ali izdeluješ atomsko orožje, še vedno vztraja na »pavrih« in obdeluje zemljo. In to mojo najstarejšo ter hkrati iz že omenjenih razlogov najbolj čudnaško žlahtnico sem po letu dni srečal čisto slučajno. Kako bi tudi lahko bilo drugače? Res, da je dandanašnji hoditi na kmete v modi. Še posebej, če si zaželiš pravih domačih klobas, katerih tovarniških ponaredkov smo že docela siti. Ljudje moji! Nikakor na kmete, kjer so proizvodna sredstva v lasti in upravljanju žlahte, saj se vam lahko zgodi, da bi morali pomagati okopavati krompir! Zato rajše napreje hodimo na obiske samo v času kolin. Vzrok, da sva se z mojo babico srečala, je bil torej povsem drug.

Moja babica, sicer zdrava kot dren, se je zaradi bolečin v kolenu po dolgem času odločila, da obišče zdravnika. In je to tudi storila. Po nekajurnem čakanju so se je usmili. Sama sicer ne ve, kaj so počeli z njo. Ve pa, da so ji rekli, kako je premlada, da ji ne bi bilo treba poravnati računa, ki so ga po končanem delu sestavili. Babica jim je baje čisto zastoj pripovedovala, kako je enkrat bila pri dr. Sušniku, ki pa ji ni čisto nič zaračunal, pa še o kmetiji sta govorila.

Pa se moja žlahtnica ni hudovala toliko zaradi računa, ampak čisto enostavno zato, ker pri sebi ni imela dovolj denarja. Pri vsem tem je popolnoma na dlani, da si je bila za doživeto nerodno situacijo, v kateri se je znašla, kriva popolnoma sama. Če bi se malo bolj zanimala za razvoj našega družbenega življenja in ne samo za to, kako bo plačala vse mogoče akontacije, davke take in drugačne sorte, bi morala vedeti, da smo se vsi lepo samoupravno dogovorili in izrekli za sofinanciranje zdravstvenih uslug, direktno iz žepa tistih, ki te usluge potrebujejo. Babici sem poizkušal to dopovedati na sila obziren način, vendar brez haska. Namreč enostavno ni razumela, kaj je to samoupravno sporazumevanje, samoupravni sporazumi in kako nam lahko kaj takega sploh pride na pamet. Tisto seveda, da se za plačevanje odločimo kar sami.

Potem je babica vprašala mene, če si predstavljam, kako bi bilo, ko bi se lahko kmetje sami odločali o plačevanju davkov. Tako pa za njih to baje storijo drugi, njim pa preostane le skrb, kako bodo sploh lahko plačali. Toda tudi o tem kdaj drugič!

Je parkiranje v križišču dovoljeno?

Ostanimo torej pri moji žlahtnici ali žlahtnicah, kajti da bi bila zmeda polna, je prišla tisti dan na obisk še babica številka dve. Če hočete drugače, potem je to mestna babica moje žene. Predstavljajte si mojo usodo tiste- ga popoldneva, ko sta se v mojem stanovanju srečali dve, ki sta toliko preživeli, da danes upravičeno zagotavljata, kako še nikoli ni bilo na svetu tako dobro, kot je sedaj. V isti sapi pa obe moji žlahtnici tožita in točita solze za časi, ki so minili in se jih ne da več priklicati nazaj.

Babica številka dve ali mestna babica nikoli ne pozabi začeti, kako je bvo tedaj veliko bolj fajn in lušno, da so se lodi bolj radi meli, čeglih še za v pisker det niso meli vsak dan kaj. Zmeraj tudi doda, da taj v Gučtano še nobene bajte ni bvo in je na Čečovju žihar meva svije, ki jih je hodiva vsak dan futrat. Ja, pa še pule je meva tam in ji ni bvo treba po vsak krajtilih v štacuno. Jej, jej, pa šeti presneti avtiji ji ne grejo v glavo. »Če bi naš oča še živo, bi zdaj za gvišno biv bek. Štejkobart, ko je prešo pejan dumo, tek in tejkjo péjan, da mu je bva vsaka cesta preozka. Zdaj bi ga čisto za gvišno prvobart, ko bi stopo na cesto, kak bek povozo.«

»Ja, ja,« je bilo vse, kar je uspela dodati babica številka ena ali pavrška babica, ko je mestna spet startala: »Veš Mici, ko bi me

koj astma tejk ne matrava. Pa šti (tokrat ni rekla »presneti«, ampak kar »prekleti«) avtobus; teti me bo pa čisto res sprajo v grob.»

»Ja, ja,« je vzdihnila pavrška babica, čeprav sploh ni vedela, za kak avtobus gre. No, da bi vedeli vsaj vi, vam bom malo drobneje pojasnil, kajti tudi sam sem kot šofer zelo hud na ta prekleti avtobus.

Vidite, ker se kolo zgodovine vedno suče naprej, na tem ljubem svetu niso mogli ostati vedno tisti luštni časi, ko je naša babica na Čečovju še »svije futrala« in krompir sadila. Polje se je moralo umikati hišam, ki so rasle in se širile, kot je rasla in se širila naša tovarna, ki je zaposlovala vedno več delavcev in jim rezala vedno večji kos kruha. V tem neustavljivem procesu napredka so lastniki »biciklov« le-te zamenjali za motorna kolesa, prvi kilometri asfalta so zamenjali makadam in prvi občani so začeli kupovati avtomobile. Kolo napredka se je zavrtelo tako daleč, da Čečovčanom ni bilo več treba na postajo, kadar so hoteli peljati do Prevalj, ampak so dobili lokalni avtobus, ki ima na Čečovju postajališče točno pod oknom moje babice. In to je ta prekleti avtobus, ki moji babici tako greni življenje. Kljub neštetim urgencam, kljub večletnim negodovanjem stanovalec, da na tistem mestu vsekakor ni primeren prostor za parkiranje avtobusa, te velike škatle na kolesih, ki zna prav prijetno ropotati in spuščati dokaj neprijetne vonjave, kadar šofer pozabi izključiti motor, ki je namenjena za to, da nam življenje naredi še bolj ugodno, pa se še vedno vsako uro vrača babici pod okno in tam četrt ure počiva.

Babice nikakor nisem mogel prepričati, da je morda to tudi pozitivno. Najbrž pač večina Čečovčanov meni, da je tam najidealnejši prostor. In če je tako, potem morajo pristojni seveda spoštovati njihove želje. Ni mi dala prav, ker ne more verjeti, da bi sokrajani že-

leli, naj se njej in njenim sosedom kadri skozi okno in jim ropota pod oknom. Ne verjamem, da si krajanji želijo postajališče, kjer na prihod avtobusa čakajo praktično na cesti in ob slabem vremenu uživajo brezplačno tuširanje.

Pri tem pa moram iztresti svojo jezico, ki jo nosim v sebi kot šofer. Iz knjige prometnih predpisov sem črtal dva člena, ki so jih v tiskarni pomotoma vstavili. V njej piše, da je parkiranje v križišču prepovedano in se kot tako tudi kaznuje. Piše, da je ustavljanje ali parkiranje na prehodih za pešce tudi prepovedano in strogo kaznivo dejanje. Avtobus na Čečovju pa že leta dolgo mirno parkira v križišču in stoji kar na dveh prehodih za pešce. Za nameček pa še stoprocentno zapira pregled voznikom, ki hočejo iz neprednostne ceste na prednostno.

Mogoče pa se motim in tudi na koncu knjige o prometnih predpisih in oni drugi o kazenskih sankcijah, piše... razen v izjemnih okoliščinah. Pa rajši o tem kdaj drugič!

Moja mestna zlahtnica pa je nadaljevala: »Ja, veš Mici, ti sploh ne veš, kako lepo ti gre tam na pavrih. Zmerom maš čisto luft in ješ pravo domačo košto. Otroci se majo kje špilati, pri nas bi pa bvo doro, da jih sploh vonta ne bi sposto, ko je pa posod sama cesta.

Veš, včera sem bva pr Branki na Javorniku, pa mi je rekva, da je gra čist glih tk. Franci se že zdaj krega, da nima avtona kam postajt. Pa praji, ka bo šele čez deset let.

Pa menda so jim šolo čisto na sred Javornika zazidali. Tk, da bo cele dneve sam živ žav in dritje. Je reko Franci, da se tistim, ki majo pr puvariji kaj za govort, še saja ne, kk bi mrvo tako naselje bt spuvano.«

»Ja, ja,« je spet zavzdihnila moja pavrška zlahtnica.

Bo naprej!

Bojan Lesjak

se vračali s trase, čeprav so bili utrujeni od naporenega dela. To ni bila ovira, da se takoj ob prihodu v naselju niso ujeli v kozaračko kolo in s tem simbolično prikazali svojo povezanost. Zvezane zastave obeh brigad so nosili na traso izmenično.

Po svečanem programu v Zenici, kjer so sodelovali tudi brigadirji, je prišla v naselje NEMILA štafeta mladosti. Nosili so jo mladi, radostni in ponosni. Ta noč se je razlikovala od vsakdanjih brigadirskih noči. Zastave so ostale na drogovi, brigadirji pa so vso noč slavili in prepevali pesmi, ki so bile rojene v revoluciji.

Naslednje jutro se je bilo treba posloviti od štafete. Se ena svečanost in krenila je iz naselja na pot do ljubljene Tita.

Dnevi so minevali in bližal se je najtežji dan, to je dan slovesa. Zvezna delovna akcija »SAMAC—SARAJEVO« nam bo ostala v spominu kot uspeha akcija, na kateri smo gradili v drugi izmeni.

Bibijana Čebul

NA GORO

Petek je. Zadnji delovni dan v tednu. »Greš jutri na goro?« vprašam kolegico. »Greva!« reče. Zmeniva se, kje se dobiva in odhitiva domov. Grede nakupim vse potrebno za na pot ter se veselim jutrišnjega dneva. Ne morem spati, vsa sem nemirna. Se dobre štiri ure in zdanilo se bo. Zaspim.

Navsezgodaj čakam prijateljico na avtobusni postaji. Nestrpna sem. Kaj, če ne pride? Dvom izgine, ko izstopi iz praznega avtobusa, natovorjena z nahrbtnikom. Planinsko opravljene kreneva proti Smučarski koči, se malo okrepečava, potem pa veselo nadaljujeva pot proti Naravskim ledinam. Kolikokrat sem že hodila po tej cesti, pa vendar je vedno tako lepo.

Vreme nam je res naklonjeno. Nikjer niti najmanjšega oblaka. Na vrh prideva precej zasopli, malo odpočijeva na večji pečini. Lačni sva. Odpreva nahrbtnike in seževa po dobrotah. Kako sva jedli! Kot bi bil lačni dan, pa še več.

»Poglej Boštjana!« reče prijateljica ter me dregne. Pokličeva ga, naj pride bliže. Približava se in skupaj pomalicamo.

Pozno popoldne se v troje vračamo v dolino; veseli, razigrani. Zmenili smo se, da bomo še šli skupaj na goro. mira

MDB „BRATSTVO-ENOTNOST“

MDB »Bratstvo-enotnost« so sestavljali mladi iz desetih pobratenih občin iz štirih republik in ene avtonomne pokrajine. To so bili brigadirji iz Raven, Garešnice, Podravske Slatine, Cazina, Bosanske Dubice, Čačka, Svetozareva, Bele Palanke, Varvarina ter Suve Reke. Brigada je štela skupaj 91 brigadirjev; poprečna starost je bila 22 let. Delavcev je bilo 43, 13 je bilo učencev, 7 študentov ter 28 kmetovalcev. Vsi so bili izbrani iz najbojnih krogov OK ZSM in OO ZSM pobratenih občin in so člani ZSM. Poleg tega je bilo v brigadi 44 članov ZKJ.

Delovni rezultati so bili dobri, vendar ne taki, kot bi se lahko dosegli. Najverjetneje je bil vzrok za to slaba kadrovska struktura brigade. Vsak novi delovni dan pa je prinesel boljše rezultate, kar je pričalo, da se navajamo na naporno delo. V društvenih aktivnostih smo sodelovali vsi brigadirji. Poprečna ocena v prvi dekadi je bila 9,37% za društvene aktivnosti in 149% za delo na deloviščih. Na udarnih dnevih in v prvi ter drugi dekadi je bila brigada udarna, tako da je osvojila vsa priznanja. Enako uspešne so bile štiri brigade iz Reke, Nove Gorice, Trebinja in Bosanskega Samca. Vpisali smo se lahko v razne tečaje, ki so bili organizirani v naselju. To so bili: mladinska politična šola, šola-seminar mladinske proge Samac-Sarajevo, klub aktualnosti, foto tečaj, izpit za voznike B kategorije, tečaj za nogometne ter košarkarske sodnike.

Naša brigada je imela tri sestanke ZKJ, sedem brigadnih konferenc, štiri predavanja na temo »Bratstvo-enotnost«, štiri predavanja za vse naselje. Brigada je izdala štiri bilene in dva politična informatorja, pripravili smo štiri radijske oddaje, dva brigadna večera, sodelovali smo tudi v vsakem skupnem programu. Vsak dan smo pripravili stenski koledar in foto časopis. Nastanitev v naselju NEMILA je bila zelo dobra. Brigada je imela šest dežurstev, za katera je dobila oceno deset, kar dokazuje, da je bila želja brigadir-

jev, da žive v čistem in lepo urejenem okolju. Ne da se povedati, s koliko ljubezni so brigadirji urejali prostor pred paviljonom z željo, da tako pokažejo svojo ljubezen do Tita, naroda, a največ za bratstvo in enotnost med vsemi brigadirji. Potrditev vseh želja je bratenje z MDB »14 PRIMORSKO GORANSKO UDARNO« iz Reke. Lica so jim žarela, ko so

Marenda

Naj služi za vzgled

Nepriumno

Dobja vas in žive meje

Delavci naše tovarne ali ravenski železarji so s svojimi pridnimi rokami in s pomočjo svojega kolektiva zgradili že kar veliko število lastnih hišic, ki so že kar nekako obkolile tovarno oziroma drugi dom svojih lastnikov. Seveda ne smemo pozabiti, da vsak, ki se odloči za individualno gradnjo, s tako odločitvijo vsekakor po svoje pomaga naši družbi v reševanju pereče stanovanjske problematike, saj ob tem izprazni družbeno stanovanje ali pa zanj sploh ne zaprosi.

Take pridne roke so zgradile tudi naselje Dobja vas, ki je vsekakor eno izmed najlepše urejenih pri nas. Zitelji tega, tolikokrat kritiziranega naselja (vzrok za kritiko bo najbrž samo kanček nevoščljivosti, ker so bili takrat pogoji za dokup delavske hišice resnično delavski) niso zgradili le lepih hišic in nanje nametali lep omet, temveč so izredno lepo uredili tudi okolico. Toliko cvetja in zelenja, tako okusno in lepo urejene parke danes najdeš le še malokje. Po vsem tem bi torej v naselju Dobja vas moralo biti vse idealno, zadovoljstvo vseh krajanov pa popolno. In vendar ni tako!

Ob veselju, občutkih zadovoljstva, ko postaneš lastnik nečesa in poseduješ nekaj, za kar si moral trdo delati in se mnogočemu odreči, so nekateri šli predaleč. Zaradi tega, ker so si nekateri dovolili več, kot bi smeli, pa zadovoljstvo vseh le ni popolno in jim življenje v naselju greni problem, ki pa sploh ni problem, ampak samovoljna posameznikov.

V katerem grmu tiči zajec?

Stanovalci vrstnih hiš v Dobji vasi so razporejeni nekako tako, da v eni vrsti stanujejo tisti na zgornjem koncu in tisti na spodnjem. In razumljivo je, da morajo oni iz zgornjega konca priti včasih tudi na spodnji konec. To pa je v primeru Dobje vasi že kar nujna, saj na t. i. spodnjem koncu teče glavna cesta in stoji avtobusna postaja. Nerodna situacija pa se začne takrat, ko sosedji iz spodnjega konca posadijo živo mejo okoli svojih parcel, tako da le-ta onemogoči prehod po stezi, ki je narejena vsekakor zato, da se po njej hodi.

Ko se negodovanja stanovalcev zgornjega konca dosegla višek, ko je prevladalo pre-

pričanje, da ustno opozarjanje resnično ne vpliva na tiste s spodnjega konca, so stanovalci naselja Dobja vas, lastniki hiš od številke 51 do 60 naslovili na predsednika vaše skupnosti naslednjo prošnjo:

PROŠNJA ZA UREDITEV PEŠ POTI

Podpisani stanovalci se obračamo na naslov prošnje za dokončno ureditev prehodne steze med živo mejo na tem območju. Prosimo, da si zadevo ogledate na kraju samem, da se dokončno uredi prehod na glavno cesto. Živa meja je toliko zaraščena, da je ob dežju in v jutranjih urah pot skoraj nemogoča. Stanovalci, ki smo naseljeni od hišnih števil 51 do 60, si želimo, da bi bila tudi tukaj urejena pot, kot je to primer v prednjih vrstah.

Prosimo za ugodno rešitev prošnje!

Sledi vseh deset podpisov prizadetih strank. Najbolj verjetno je, da ta skromno in pri srčno napisana prošnja, ki bi čisto upravičeno lahko bila zahteva, nosi že kar zgodovinski datum. Napisana in odposlana je bila 7. 10. 1976. leta. Do danes, 27. 6. 1978 ne samo, da ni nihče ukrepal, temveč tudi ogled ni bil izvršen (!?) Seveda pa najbrž sploh ni treba pripisati, da tudi pismenega odgovora niso dobili.

Ker imam tam prijatelje, ki so mi od časa do časa »pojamrali«, da sicer nimajo nič proti rekreaciji, da pa jih včasih le razjezi, ko morajo zaradi zaraščeni poti vedno tekati okoli vsega naselja, sem se odločil, da si svo stvar ogledam od blizu.

Že ob prihodu sem postal slabe volje, saj sem se moral skozi zaraščeno živo mejo prebiti prav po vojaško. Lahko bi rekli: bočno ali z levim krilom naprej, če hočete in kljub temu sem bil ves čas v stalnem stiku z grmovjem. Sreča, da je bilo vreme suho, ker bi v nasprotnem primeru lahko tudi sam trimčkal okoli vsega naselja. Pot, ki omogoča prizadetim strankam prost prehod na glavno cesto, je resnično nedopustno zaraščena.

Pokazali so mi prehoda med prvimi štirimi vrstami hiš. Res lepo sta urejena. Lahko bi bila za vzor vsem, ki so okoli svojih hiš posadili živo mejo! Na vprašanje, ali so v tem delu naseljeni drugačni ljudje, morda taki, ki spoštujejo svoje sosedje, kljub temu da stanujejo na zgornjem koncu vrst in v manjših hišah, so mi odgovorili, da v vseh vrstah stanujejo vsi sloji delavcev. Se pravi: neposredni proizvajalci, vodilni delavci in družbenopolitični delavci, le da nekateri ne upoštevajo želja in hotenj svojih sosedov, pa čeprav so to njihove pravice.

Njim se toliko niti ne čudim, kajti tudi taki so med nami! Ne morem pa razumeti tistih, na katere je bila pred dvema letoma naslovljena prošnja in zdi se mi nesprijemljivo, da si zadeve niso niti ogledali, kaj šele uredili! Pa bi vendar bila to njihova dolžnost. Če ne

zaradi drugega, pa vsaj zato, ker prav za urejanje takih in podobnih zadev prejema plače in honorarje!

Veste, so mi povedali tudi to, da so komaj preprečili nekemu falotu delikt, ko je hotel po koreninah te prelepe žive meje politi nafto. Si predstavljate, kako nesramno dejanje bi bilo to, kako zelo bi ga obsojali in kako hitro bi bil kaznovan!?

Lesjak Bojan

Izlet na Pohorje

Dne 17. 6. 1978 smo imeli člani sindikata TOZD industrijski noži enodnevni izlet na Osankarico in nato še na rekreacijski center Roglo. Zaradi velikega števila udeležencev ni zadostoval avtobus, veliko sodelavcev je moralo na pot z osebnimi avtomobili.

Pot nas je vodila skozi Mislinjsko dolino in prek Vitanja do partizanske Oplotnice. Tu nam je tovariš Edo Klep prikazal zgodovino NOB in znamenitosti tega kraja. Nato smo nadaljevali pot prek Zreč do Osankarice. Od tod smo odšli peš do spominskega obeležja, kjer je padel pohorski bataljon. Na tem kraju smo mladinci pripravili krajši kulturni program, k spomeniku položili venec ter počastili spomin padlim junakom z enominutnim molkom.

Po vrnitvi na Osankarico smo si ogledali muzej NOB, po kosilu pa smo se odpeljali na Roglo, kjer smo imeli piknik. Odigrali smo tudi nogometno tekmo z nekdanjimi igralci NK Klavdivar iz Celja in jih premagali z 2:1. Za veselo razpoloženje pa je poskrbel ansambel iz Mislinja.

Veseli smo se pozno zvečer vračali domov v upanju, da bomo še organizirali podobne izlete.

Marjan Kašnik

MISLI

Ali ni ženska, ki jo ljubiš, vedno naj lepša med ženami?

BALZAC

Žena ljubi toliko bolj živo, kolikor bolj si prizadeva ljubezen prikrivati.

Ninon de LENCLOS

Carstvo žensk v Franciji je mnogo preveliko, kraljestvo žensk pa mnogo premajhno.

STENDHAL

Lepa ženska ugaja očem, dobra ženska ugaja srcu. Prva je dragulj, druga je zaklad.

NAPOLEON

VZTRAJNO ZA NOVO PNEVMATIKO

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD pnevmatični stroji Ravne je v sredini julija sklical konferenco, ki so jo sestavljali delegati posameznih delovnih skupin. Vabljeni so bili tudi člani poslovodnega sveta in nekateri drugi vodilni delavci železarne. Na konferenci so sodelovali še: sekretar občinskega komiteja ZKS, občinskega sindikalnega sveta in nekateri drugi funkcionarji.

Konferenca je bila sklicana z namenom ugotoviti, kje je TOZD pnevmatični stroji danes in kakšne so perspektive za njen nadaljnji razvoj. To je bil tudi osnovni moto, osnovna nit razprave, čeprav so se ob tem logično dotaknili tudi vzporednih vprašanj in problemov v TOZD in nekaterih problemov, ki zadevajo delovno organizacijo kot celoto. Za uvod v razpravo so posamezniki pripravili razprave, ki so osvetlile sedanje stanje in kritično ocenile odnos posameznih struktur delavcev v železarni do rešitve vprašanja nove pnevmatike, ki se že dalj časa načrtuje.

Iz razprav delegatov pnevmatičnih strojev je bilo čutilo določen pesimizem, čeprav je bilo tudi poudarjeno, da se morajo predvsem zanašati na lastne moči. Takšno neveselo gledanje v prihodnost je po svoje opravičljivo, saj je vprašanje modernizacije stare in izgrajene nove pnevmatike že leta na dnevnem redu, pravih rezultatov pa iz različnih vzrokov ni. Delegati so med drugim poudarili, da delavci TOZD nimajo pravega zaupanja, da je bilo pretekla leta s strani nekaterih vodstvenih delavcev danih veliko obljub o kar se da temeljitem pristopu k iskani rešitvi, vendar je problem še vedno odprt.

Razprava je dala tudi pomembno generalno pripombo k politiki investiranja v železarni, češ da relativno mnogo dajemo za razvoj, da pa vse premalo mislimo tudi na obstoj. Ravno pnevmatika je tipičen primer preskromnih vlaganj v razširjeno in celo enostavno reprodukcijo. Konferenca je ugotavljala, ponovno kot že ugotavljajo delavci v TOZD vsa leta, da delajo z zastarelimi stroji. Nekateri izhajajo še iz prvih povojnih let. V celotni TOZD imajo samo dva sodobna stroja NC. Če upoštevamo še precejšnjo prostorsko stisko, kjer je težko vzdrževati red, probleme v zvezi z orodji in podobnim, se delavci upravičeno sprašujejo, če je možno v takih pogojih zadovoljiti zahtevam po vse večji kvaliteti in v normalnih pogojih dosegati rentabilno proizvodnjo. Tem problemom se pridružujejo tudi drugi, kot: veliko število izostankov zaradi bolezni, porodniških izostankov, pojavov alkoholizma in drugih pojavov, ki pa sicer, kot je bilo od vabljenih ugotovljeno, niso tipični samo za TOZD pnevmatični stroji in da bi jih ne smeli preveč potencirati, ampak si prizadevati za ustrezne ukrepe, ki bi stanje izboljšali. Kot že tolikokrat je bila v zvezi s tem poudarjena potreba po prisotnosti zdravnika in interne ambulante v železarni. Tudi o tem so delavci železarne že velikokrat sklepali, vendar je rešitev še zelo daleč.

Kot že rečeno, je bil osnovni moto razprave vprašanje, kje je pnevmatika in kakšna je njena bodoča perspektiva. Konferenca je lahko ugotavljala stanje, niso pa mogli, kot so nekateri želeli, od določenih vabljenih delavcev dobiti direktnega odgovora in zagotovitve, da bo vprašanje nove tovarne pnevmatičnih strojev sigurno rešeno v določenem času. Konferenca je ugotavljala, da se bo srednjeročni plan kmalu iztek, v tem času pa rešitve še nismo našli. Kljub temu pa je bilo ugotovljeno, da so obstajala precejšnja prizadevanja. Nekaj let so se iskale možnosti sovlaganj tujih partnerjev, kajti edino na ta način je možno, da bi slejkoprej prišli do nove tovarne. Konkretni razgovori s švedsko firmo Atlas-Copco, ki so bili končani spomladi letos, niso dali zadovoljivih rezultatov, saj so pogoji tujega partnerja nesprijemljivi. Kljub temu pa ti pogovori niso bili brezplodni, saj je njihov rezultat — izdelana analiza — v bistvu projekt nove pnevmatike, kjer so analizirane možnosti razvoja in plasmaja na domačem in eventualno tujem trgu, usmeritev, tehnične rešitve in okvirne finančne konstrukcije ipd. Ta projekt je osnova za konkretnejše pristope in razgovore z drugimi potencialnimi partnerji. Potrebno bi bilo še bolj intenzivno iskati možnosti, saj je situacija v pnevmatičnih strojih resnično taka, da ne trpi odlašanja.

Konferenca je ugotavljala, da v železarni precej investiramo, da pa gre, vsaj v sedanjem času, predvsem za investiranje v metalurgijo, za velike projekte, kot so kovačnica, modernizacija jeklarne, torzijske osi in podobno, za kar bo potrebno skupaj okrog 160 milijard starih din. Večina potrebnih sredstev je kljub težavam pri najemanju kreditov in združevanju sredstev že zagotovljena, z izvrševanjem projektov pa kasni. Ob tem je sicer jasno, da ima metalurgija določeno prioriteto, določeno tudi z republiško resolucijo in republiški plani. Tudi v železarni Ravne to samo po sebi ni sporno, saj je osnova celotnega razvoja kvalitetno plemenito jeklo. Če tega ne bo, je tudi razvoj mehanske obdelave onemogočen. Kljub temu pa delavci pnevmatike menijo, da se v njihov razvoj leta in leta praktično ni vlagalo in da bi razvoj pnevmatike glede na potrebe jugoslovanske trga in nakazane ugodne perspektive le moral imeti tudi določeno prioriteto. Menijo, da je bilo za razvoj ostalih mehanskih TOZD doslej neprimerno več narejeno. O teh vprašanjih bo sicer še veliko govora; verjetno bo potrebno tudi v določeni meri revidirati srednjeročni plan.

Kot že rečeno, konferenca sama ni našla nobene določene rešitve, pokazala pa je odločnost delavcev te TOZD, da se za svoj razvoj še naprej vztrajno borijo, o čemer so sprejeli tudi ustrezne sklepe. Zavedajo se tudi, da se bodo morali precej opreti na lastne sile, ob tem pa seveda računajo na sovlaganja drugih TOZD in organizacij, kar bo možno le, potem ko dorečemo dohodkovne odnose, s katerimi mora biti jasno izra-

žen interes delavcev posameznih TOZD. TOZD, ki sovlaga, mora biti za sovlaganje tudi resnično zainteresiran, odnosi morajo biti točno opredeljeni, kot rezultat sovlaganja pa morajo delavci poznati tudi sprejemati delež od vloženega minuloga dela. Solidarna vlaganja, čeravno ne na principu dohodkovnih povezav, so bila v železarni in v SOZD vsa leta prisotna in bodo tudi v bodoče. Delavci pnevmatike le zahtevajo, da se ta proces pospeši, saj je problem razvoja pnevmatike odprt že leta. Ker delavci to vidijo in ni nakazane konkretne rešitve, to vpliva na moralo in odnos do dela ter odnose do drugih TOZD.

Ko je bil govor o združevanju sredstev za razvoj, je bila dana tudi pobuda, da bi morali k zdru-

ževanju sredstev pritegniti tudi druge dejavnike, zlasti tiste organizacije, ki so za pnevmatiko neposredno zainteresirane. Kot že rečeno, konferenca problema ni rešila, saj ga tudi ni mogla in ni bila sklicana s tem namenom. Pozitivno pa je, da se reševanja problemov lotevajo po samoupravni poti, da so vztrajni in da pričakujejo bolj razumevajoč odnos drugih delavcev v delovni organizaciji. Glede na stanje, kakršno je, jim drugi tudi ne morejo zameriti, če so včasih nestrpni ali da posamezne drobne probleme potencirajo. V celoti pa je zasnovan pravilen pristop, ki bo do konca tega srednjeročnega obdobja sigurno dal zadovoljive rezultate in razvoju pnevmatike odprl jasnejše perspektive. J. Dežman

Uvajanje spremenljivega delovnega časa v OZD

Vedno česče se slišijo govornice o spremenljivem ali gibljivem delovnem času, ki so ga začele uvajati razvitejše zahodnoevropske dežele, pa tudi že nekatere DO pri nas. Zahteva po spremenljivem delovnem času izhaja iz težav, ki jih vsebuje togost sedanje oblike delovnega časa. Vztrajanje pri enotno urejenem fiksnem delovnem času za vse člane DO gotovo ni v skladu z različnostjo opravljanja delovnih nalog na posameznih delovnih mestih tako v proizvodnem procesu, kakor tudi na drugih delovnih mestih. Osnovni cilj urejanja delovnega časa je čim večji delovni učinek in čim večja izkoriščenost dejanskega delovnega časa na eni strani ter čim večja humanizacija dela in boljše počutje delavcev na drugi. Med tema, včasih nasprotujočima si, včasih istosmernima zahtevama teče dejansko urejanje delovnega časa.

Sedanja oblika delovnega časa, ali kakor ga mnogi imenujejo **fiksni delovni čas**, je tista, kjer je delovni čas za vsakega delavca točno določen po dolžini trajanja, po začetku in zaključku delovnega dneva ter razporeditev delovnih

dni v daljšem časovnem obdobju. Vsako odstopanje od tako določene razporeditve delovnega časa moramo na neki način opravičiti, drugače se to šteje kot delovni prekršek.

Najpogostejša oblika togega ali fiksnega delovnega časa je istočasno delo vseh zaposlenih, kjer vsi delavci iz vseh služb istočasno prihajajo in istočasno tudi odhajajo. Pri tem ni toliko bistveno, če delavci res delajo do določene časa, kolikor je pomembno, da so do določenega trenutka v tovarni. Tako postane delovni čas v osnovi le čas prisotnosti na delovnem mestu. Le v idealnem primeru je to v celoti tudi čas, ko delavec res dela. Zaradi različnih obremenitev, osebnih nagnjenj in osvečenosti je stvarni čas posameznikov nekoliko ali dosti krajši od delovnega. Različne ureditve delovnega časa pa skušajo ti dve kategoriji časa (delovni čas in stvarni čas) tako urediti, da bi bili čim bolj enaki in doseči, da bi bile izgube delovnega časa čim manjše.

Zaradi težko rešljivih problemov, ki jih vsebujejo toge oblike delovnega časa (gneča na cestah,

Franc Boštjan, Vigred, olje

v javnih prometnih sredstvih, zamujanje in predčasno odhajanje z dela, ki ga povzročata alternativa istočasna prihoda in odhoda z dela) so začeli iskati druge oblike. Ena od tistih, ki te težave omili, obdrži pa še vso togost fiksnega delovnega časa, je uvedba **zaporednega začetka in konca delovnega dne**, ki temelji na spoznanju, da vsi delavci v podjetju ne začnejo z delom istočasno, ampak posamezne službe ali oddelki ali posamezne, po različnih merilih izbrane kategorije delavcev, prihajajo in odhajajo na delo zaporedno (vsake četrt ali pol ure naslednja skupina).

Sprejemljivejša oblika določanja delovnega časa je t. i. **spremenljivi ali variabilni delovni čas**. Zajema vse tiste oblike delovnega časa, pri katerih lahko svobodno določamo začetek in konec delovnega dneva ter njegovo dolžino. Seveda pa moramo v daljšem časovnem obdobju (po tekočem mesecu) opraviti predpisano število ur oziroma izvršiti postavljene delovne naloge.

V spremenljivem delovnem času so možne različne oblike izbire delovnega časa. Pri enostavnejših gre za manjše spremembe pri izbiri začetka delovnega časa, drugače pa delovni čas še ohranja številne togosti, predvsem še dolžino vsakodnevnega dela, medtem ko v višjih oblikah spremenljivi delovni čas ne postavlja več nobenih omejitev, ker temelji na zahtevah uspešno opravljenih delovnih nalog v določenem času.

Pri uvajanju spremenljivega delovnega časa v DO se moramo zavedati, da bo treba že zaradi različnih delovnih procesov uvesti v isti delovni organizaciji več različnih oblik.

Poglejmo nekaj glavnih oblik spremenljivega delovnega časa in njihove značilnosti.

Premični delavnik s svobodno izbiro se razlikuje od zaporednega delovnega časa le po tem, da čas začetka dela določa delavec sam, seveda v okviru določenega termina, dolžina delovnega časa pa je vsak dan enaka. Delavnik kot celota ostane nespremenjen in se samo premika po časovni lestvici. Delavec mora vsak dan opraviti predpisano število delovnih ur. Od časa prihoda na delo je odvisen čas odhoda domov. Tako npr. lahko določimo čas prihoda med 5. in 7. uro in odhoda pri 8-urnem delavniku med 13. in 15. uro. Delavec, ki je prišel v službo ob 6.50, bo lahko odšel z dela ob 14.50. Krajšega delovnega časa enega dne ne more nadoknaditi z daljšim delom na kak drug dan. Predčasen odhod z dela se mu šteje kot prekršek, daljše delo od dnevne časovne obveznosti se mu ne vrednoti, razen če ima odobreno nadurno delo. Vidimo, da tudi ta način ohranja togost dolžine delavnika, ker mora delavec ostajati na delu vedno enak predpisan čas (8 ur). Pri tem včasih ne more v celoti opraviti svoje delovne naloge, drugič pa brez koristnega dela čaka, da mu potečejo določene ure.

Tem težavam se izognejo različne oblike **premakljivega delovnega časa**, ki predvsem ne zahtevajo več enakega obsega dela vsak dan. Dnevna časovna obveznost ostaja samo še obračunska kategorija, na osnovi katere ugotavljamo delavčevo časovno obveznost za vsako daljše (mesec) ča-

sovno obdobje. Dolžino vsakodnevnega dela pa določa delavec vsak dan sproti po svojih osebnih željah in potrebah, seveda pa v skladu z delovnimi zahtevami. Vse oblike premakljivega delovnega časa pa ohranjajo neki obvezen del delovnega časa, ko morajo biti vsi delavci prisotni zaradi obveznosti dela in medsebojnih informacij ter komuniciranja.

Premakljivi delovni čas z izravnavo v obračunskem obdobju je oblika delovnega časa, ki nam omogoča, da svoje prihode na delo in odhode z dela usklajujemo z lastnimi potrebami in željami po prostem času ter potrebami in delovnimi zahtevami. Glavna pomanjkljivost tega načina razporejanja delovnega časa je zahteva po izenačevanju časovnih fondov ob koncu obračunskega obdobja (na koncu meseca), ko moramo imeti opravljeno predpisano število ur (184). Zaradi tega večina podjetij na Zahodu pa tudi pri nas dopušča prenos nekega časovnega salda v naslednje obračunsko obdobje. Uvajajo torej **premakljivi delovni čas z možnostjo prenosa časovnega salda**, kjer je dovoljen prenos določenega števila ali manjka ur v naslednji mesec (običajno ± 10 ur). Torej izravnavno obdobje ni več enako obračunskemu obdobju, ampak je dosti daljše. Razmerja med dejansko opravljenim delovnim časom in časovno obveznostjo

ni treba izravnavati vsak mesec, ker se presežek ali primanjkljaj lahko obračuna v naslednjem mesecu ali obdobju.

Še večjo svobodo izbire delovnega časa dajejo različne oblike **dinamičnega delovnega časa**, ki ne zahtevajo nekega obveznega delovnega časa, ko morajo biti vsi delavci prisotni. Postavljene so le meje dopustnega časa, v katerem delavec lahko dela in včasih tudi najdaljši dovoljeni čas za posamezni delovni dan. Običajno je določen le najzgodnejši dopustni začetek dela ob 5.30, najkasnejši konec dela ob 10. uri, delavec lahko dela največ 10 ur na dan.

Seveda pa lahko vključuje dinamični čas tudi vse dobre lastnosti premakljivega delovnega časa, kot je mesečno izravnavanje ali prenos časovnih razlik v naslednje obdobje. Najvišja oblika spremenljivega delovnega časa je **svobodni delovni čas**, ki dejansko ne postavlja delu nikakršnih časovnih omejitev. Delavec dela, kadarkoli želi. Pomembno je le, da zadovoljivo in do roka opravi delovno nalogo.

Opisali smo le nekaj oblik in variant spremenljivega delovnega časa. Vsaka vsebuje nekaj prednosti in slabosti ter zahteva izpolnitev nekih določenih pogojev, ki jih narekujejo vrste dela in proizvodni proces.

Ernest Arih

AKTUALNO:

Občina in mi leta 2000

Smernice za pripravo prostorskega plana občine Ravne so prek delegatskih gradiv segle precej na široko med ljudi, uvod vanje v prejšnji številki Fužinarja še širše in jih ne kaže vnovič povzemati. Kar je v njih večjih spodrsrljavev, so bili korigirani v dnevnikih. Sicer pa podatki, ki jih vsebujejo, ne prinašajo prav ničesar takega, kar ne bi bilo po izrazju, problematiki in obsegu znano že iz kdaj prej razgrnjenih urbanističnih načrtov pa iz srednjeročnih načrtov razvoja občine.

Vse je nekako utirjeno med zemljepisno resnico, da bo leta 2000 razmerje med hribi in dolinami pri nas še prav tako neugodno kot zdaj, pa med ekonomsko danost, da je (in bo) nosilka gospodarske in socialne rasti ravenska železarna. Tudi za združbo Ravne—Prevalje že precej časa vemo, enako za težave z zaposlovanjem žensk. Da bi v teh perspektivah pri nas kdaj zaposlili kakih tisoč žensk več kot moških, je pač stvar zaupanja v našo dobro voljo; smernice nas o tem ravno ne prepričajo. Nasprotno pa je silno močno dejstvo, da ostane za pozidavo v prihodnjih 22 letih le še 270 ha.

Zaradi povedanega torej ta zapis noče več povzemati številke, ampak skuša pogledati na stvar z drugega zornega kota. Namreč:

koliko bo kdo od nas, ki o ravenski občini v letu 2000 danes razpravljamo in odločamo, takrat star, kaj vse se bo vmes zanesljivo zgodilo itn.

Takale je podoba:

današnji krepki štiridesetletniki, delegati, vodilni delavci in funkcionarji, bodo takrat uookojeenci, koga od nas tudi ne bo več.

Današnji jezni mladeniči, ki jih radi kdaj zviška odrivamo, bodo takrat predsedniki občin, sekretarji, vodilni v gospodarstvu.

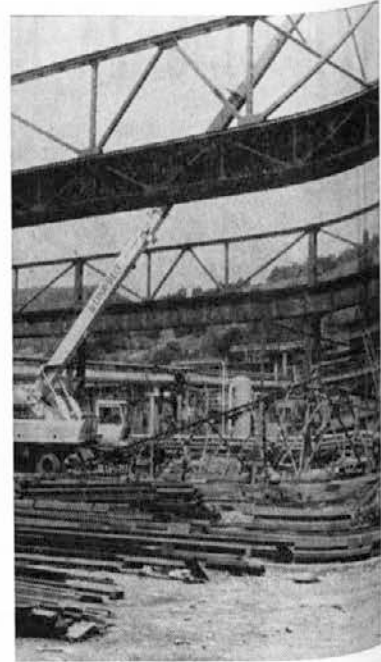
Otroci, ki jih danes mame vsak dan med 5. in 5.30 raznašajo na vse strani v varstvo, bodo takrat stari 24—27 let.

Petkrat bomo vmes še volili, trikrat se bodo zamenjale vodilne garniture.

Že danes arhitekti od Rusije do New Yorka (zato tudi naši) ne znajo načrtovati česa drugega kot puste stanovanjske škatle. — Bo to tudi okus naših otrok? Znamo z vsemi mogočimi številkami vred napovedati tudi potrebe takrat najbolj produktivnega rodu? Ali v resnici ne proučiramo v prihodnost le sami sebe in svoje ujetosti v današnji čas in prostor.

A da ne bi bilo takšnega jalovega retoričnega vpraševanja preveč, eno konkretno:

Cemu pa ne izmerimo, da je do

Montaža nove kovaške hale

Slovenj Gradca čez Dularja 10 do 12 km, ne rečemo, da si upamo zgraditi do Sel enako široko cesto, kot so jo Slovenjgradčani s svoje strani in na medobčinski ravni ne planiramo stanovanjskega naselja tam, kjer je dala narava več hektarjev za gradnjo? Taka razdalja ne bo l. 2000 predstavljala ničesar, občinske meje pa skoraj zagotovo tudi ne.

Konkretno medobčinsko planiranje pa več svežih idej — vsaj to si želimo še dodatno do l. 2000.

Marjan Kolar

HUMOR

Najstarejši poklic

Prijatelji so govorili o tem, kateri od njihovih poklicev je najstarejši.

»Eva je ustvarjena iz Adamovega rebra«, je rekel kirurg, »to pa je kirurško delo.«

»Ja«, je priznal arhitekt, »toda predem je bil red narejen iz kaosa, ta pa je delo arhitekta.«

»Vsekakor«, se oglasi nato politik, »toda kdo je po vajinem mnenju ustvaril kaos?«

Govorništva

Kandidat govori na nekem predvolilnem sestanku brez konca in kraja. Nenadoma se mu posveti, da je preobširen.

»Oprostite, da sem nekoliko dolg, toda nimam ure...«

»Ampak koledar je pred vami na zidu!« odgovori glas iz občinstva.

Brzjavka

Neki politik je nenadoma zbolel in odpeljali so ga v bolnišnico. Naslednji dan mu je bolničarica prinesla brzjavko:

»Hitro okrevanje vam želi parlament s 346 glasovi »za« in 142 glasovi »proti.«

Doba modrosti

»No«, je dejal sedemdesetletnik, »pa sem učakal dobo modrosti.«

»Kakšna pa je?«
»To je čas, ko človek pozna vse odgovore, pa ga nihče ničesar več ne vpraša.«

Razvid del oziroma nalog

O tem, da je razvid del oziroma nalog organizacijsko-kadrovski akt z zelo razsežno funkcijo, sedaj tudi pri nas ni več nobena dvoma. Tudi to, do kdaj mora biti razvid sprejet, je jasno, ker je rok zanj določil zakon o delovnih razmerjih. Kdo naj strokovno pripravi razvid, smo se v načelu dogovorili brez večjih težav, saj nosilce akcije nedvomno kaže njegova funkcija; tudi metoda in način njegove izdelave je znana. Izdelava razvida pa gotovo ne bo gladko potekala zaradi:

- nenatančne opredelitve pojmov delo oziroma naloga;
- relativno velikega števila delovnih mest po obstoječi sistemizaciji;
- stopnjevanja del glede njihove zahtevnosti (enostavna, srednje zahtevna ... na primer);
- relativno kratkega časa — 11. december letos;
- oblikovanja številnih delovnih skupin (timov) za posamezne aktivnosti. Kajti iz že izvršenih priprav na izdelavo razvida smo ugotovili 24 bolj ali manj zahtevnih opravil, ki morajo potekati v časovnem in tematskem zaporedju.

Posebna skupina delavcev, imenovana od komisije za uresničevanje zakona o združenem delu, se je odločila nalogo izvršiti po načelu projektne organizacije, ki bo vključevala prek 100 delavcev naših TOZD in delovnih skupnosti. Za mentorstvo kakšne zunanje ustanove se nismo odločili, kar pomeni, da moramo sami izdelati še metodologijo in model.

Kaj pa je sploh razvid del oziroma nalog?

Kot smo že omenili, je to organizacijsko-kadrovski akt, s katerim določamo na podlagi smotrne organizacije družbeno koristnega dela številne posebne pogoje za uspešno opravljanje teh del. Dolež smo to počeli s samoupravnim splošnim aktom o sistemizaciji delovnih mest. V tem med aktoma torej ni razlike, pomembna je pojmovna razlika med delom oziroma naloga in delovnim mestom.

Razvid bo sestavljen:

- iz normativnega dela z načeli, osnovami in merili, metodologijo ter postopki za oblikovanje, sprejemanje, spreminjanje, dopolnjevanje in izvajanje razvida;
- iz opisa del oziroma nalog po vsebini, posebnih pogojev za uspešno delo (stopnja izobrazbe s stroko in delovnimi zmožnostmi), določenimi odgovornostmi, psihofizičnimi pogoji za delo, delovnimi pogoji in drugimi sestavinami za izvrševanje del oziroma nalog.

Kot vidimo, se razvid in sistemizacija glede vrste podatkov ne razlikujeta, razlikujeta pa se v bistvenem podatku — opisu dela oziroma nalog. Če je bilo doslej v praksi pojmovano delovno mesto pretežno s stališča pozicije (lokacije) delavca, vezano na stroj ali strojno napravo ali celo na delovno mizo, potlej je s stališča

dela oziroma naloge to treba pojmovati širše kot enako ali istovrstno delo, za katerega se zahteva enaka strokovna izobrazba in delovne zmožnosti.

Iz prakse vemo, da nobena organizacija in tehnologija nista nespremenljivi, zato se dopolnjujeta, čemur se mora dinamično prilagajati tudi organiziranost del v obliki delitve dela. Vendar ne v smislu njene lokacije, temveč njene istovrstnosti ali sorodnosti. Za primer si oglejmo relativno široko poklicno usposobitev ključavničarja, ki mu omogoča konstrukcijska dela, montažo, vzdrževanje strojev in podobno, kar predstavlja sorodno delo in ga bo delavec seveda dolžan opravljati, ko bo za to potreba. V nekem drugem, ožje usmerjenem poklicu, bo seveda gibljivost manjša in bo

v nekaj primerih podobna sedanjosti — vezani na delovno mesto.

V finančni operativi bo istovrstnost ali sorodnost del, kot je knjigovodstvo, saldakonto in podobno. Danes pa smo iz teh istovrstnih ali sorodnih del sistemizirali tudi po več kot 6 delovnih mest, čeprav se za vsa zahteva končana srednja šola ekonomske stroke in enake ali zelo podobne delovne zmožnosti. Drug primer so dela enake zahtevnosti na razvojnih projektih, pri planiranju, avtomatski obdelavi podatkov, referentska dela v komerciali, pripravi proizvodnje (tehnologi, planerji, lanserji) in še kje.

Ni sporno, da je skrajni rok za sprejem razvida del oz. nalog 11. 12. 1978. Rok je torej znan, zato izključuje vsako razpravo o tem, ali razvid sploh in kdaj. Razvid torej bo, kakšen bo, pa je odvisno od nas: služb in skupin delavcev, ki bodo strokovno pripravile osnutek, vseh delavcev, kako ustvarjalno bodo o osnutku razpravljali in seveda od samoupravnih organov, ki bodo razvid oblikovali kot predlog ter ga v končni fazi tudi sprejeli.

Milan Zafošnik

PROGRAM DELA SKUPŠČINE OBČINE RAVNE V III.-IV. TRIMESEČJU

Tretja delovna seja

Uresničevanje koncepta SLO in DSŽ v občini

Skupščina naj bi v obliki poročila in analize obravnavala stanje obrambnih priprav družbene samozastite in civilne zaščite v občini. Poročilo naj bi predvsem poudarjalo dosežene uspehe in slabosti pri podružbljanju družbene samozastite in SLO v temeljnih samoupravnih skupnostih, kjer nastopajo delovni ljudje in občani kot osnovni nosilci nalog.

Predlagatelj: svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozastito.

Gradivo pripravi: odsek za ljudsko obrambo, štab TO in šef odseka za notranje zadeve.

Rok: konec avgusta
Pristojni: vsi zbori skupščine

Problematika obrti in malega gospodarstva v občini

Obrti in malemu gospodarstvu je v občini treba posvetiti posebno pozornost. Zaradi tega je nujno treba pripraviti temeljit pregled, kaj imamo v občini na področju malega gospodarstva in obrti, kakšne potrebe so in kje. Zaradi tega bo treba izdelati študijo, ki bo pokazala možnosti razvoja malega gospodarstva v občini. Ker je naloga strokovna in tudi obsežna, bi bilo treba pridobiti za sodelovanje strokovnjake iz gospodarstva in ekonomski center.

Predlagatelj: izvršni svet
Gradivo pripravi: oddelek za gospodarstvo v sodelovanju z drugimi institucijami in sodelavci

Rok: september 1978
Pristojni: zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti

Pregled polletnih rezultatov gospodarjenja OZD in učinkov sanacijskih ukrepov v TOZD, ki so v letu 1977 poslovale z izgubo

Na osnovi polletnih rezultatov gospodarjenja, ki jih pripravi

služba družbenega knjigovodstva, je potrebno pripraviti z delegatsko skupščino krajši povzetek doseženih gospodarskih rezultatov v organizacijah združenega dela, s tem da se posebej opozori na problematiko, ki je prisotna na področju gospodarjenja v prvi polovici leta in ki se nakazuje za naslednje polletno obdobje. Poseben poudarek je treba dati tistim TOZD, ki so v sanacijskem postopku glede na izvrševanje v sanacijskem programu zadanih nalog.

Gradivo pripravi: oddelek za gospodarstvo in finance

Predlagatelj: izvršni svet

Rok: september 1978

Pristojni: zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 6051 Politička enciklopedija 1975.
- 6052 Baban Lj., F. Rocco, Uskladjivanje tržišnih aktivnosti 1976.
- 6053 Gunjič B., Rečnik rusko srpskohrvatski srpskohrvatsko ruski 1977.
- 6054 Dejanovič P., Organizacija samoupravnog preduzeća 1971.
- 6055 Strukturne karakteristike, dinamika rasta i akumulativnost privrede SR Hrvatske do 1985 g. 1977.
- 6056 Turk I., Podatki in informacije v poslovnem sistemu 1978.
- 3587/426 Analiza potrošnje valjaka u valjaonici RMK Zenica, Željezara Nikšić i Željezara Ravne 1978.
- 6057 Bazala A., Istraživanje tržišta u funkciji udruženog rada 1978.

Kačjak

- 6058 Hildebrand B. P. An Introduction to Acoustical Holography 1972.
- 6059 Strelec V., Plinarski priručnik 1977.
- 6060 Archie H., Mechanics of Materials 1976.
- 6061 Zolič H., Aktiviranje unutrašnjih rezervi u osnovnoj organizaciji udruženog rada primj. adek. metoda 1978.
- 6062 Marketing und Verkaufsleiter Handbuch 1976.
- 3338/42 1977 Annual Book of ASTM standards Part 42 1977.
- 6063 Davis D., Gramatika televizijske proizvodnje 1975.
- 3587/427 Studij meritev in regulacij toplotnotehničnih veličin pri avtomatizaciji metalurških peči 1978.
- 3587/428 Ivaniš S., Izrada peleta za visoke i TH peči (A) 1976.
- 6064 Brunhuber E., Giesserei Fachwörterbuch 1977.
- 6065 Mjagkov V. D., Kratkij spravočnik konstruktora 1975.
- 3338/31 1977 Annual Book of ASTM Standards Water 1977.
- 3338/26 1977 Annual Book of ASTM Standards Part 26 1977.
- 3338/12 1977 Annual Book of ASTM Standards Part 12 1977.
- 6066 Bidlingmaier J., Modernes Marketing — Moderner Handel 1972.
- 6067 Viallet P., La Pollution de L'air 1975.
- 6068 Thoma J. U., Modern oil-hydraulic engineering 1970.
- 6069 Mildnerberger D., Analyse elektronischer Schaltkreise 1975.
- 6070 Hinkley E. D., Laser Monitoring of the Atmosphere 1976.
- 6071 Keller E., Abfallwirtschaft und Recycling 1977.
- 6072 Fawcett J. R., Hydraulic circuits and Control systems.
- 6073/2 Göransson B., Industrial Waste Water and Wastes — 2. 1976.
- 6074/1 Buomicro A. J., Industrial Control Equipment for Gaseous Pollutants — 1 1975.
- 6075 Atkins M. H., Pollution control costs in industry 1977.
- 3587/429 Dvoršek D., Razvoj keramičnih delov za livne sisteme 1978.
- 3587/430 Vodopivec F., Raziskave vpliva temperature toplega valjanja različnih jekel na izoblikovanje sulfidnih vključkov 1978.
- 3587/431 Kontrola i tehnologija pročišćavanja otpadnih voda u crnoj metalurgiji 1977.

Kaj radi gledamo

Za ta zapis ni pri roki tehtnih pisanih virov in literature. So pa v spominu TV razgovori z direktorji raznih podjetij za uvoz filmov, izjave lokalnih strokovnjakov za sporede v kinematografih, recenzije v dnevnem časopisju, reklamne napovedi v reviji Stop, predvsem pa vsakdanje objave v časnikih. Ker so te po svoje še najbolj zgovorne, pogledimo za primer poljuben datum, na priliko 23. junij. Tega dne so po Sloveniji predvajali:

«Obračun v podzemlju», «Dvoboj na Missouriju», «Tri ženske», «Sicilijanska zveza», «Kaj te mož pušča samo», «Sin viharja», «Trije Kondorjevi dnevi», «Elita morilcev», «Zakon sovraštva», «King Kong», «Sovražnik Apačev», «Kaskaderji», «Loganov pobeg», «Hopla, cipa v postelji», «Emily», «Harmagedon», «Past za nevidnega» itn.

Prva značilnost: nobenega filma iz NOB, nobenega mladinskega, sploh nobenega domačega. V poprečju so torej še zmeraj razmeroma redki.

Druga značilnost: komaj kaj filmov, o katerih se resni cineasti imajo kaj pogovarjati, ker gre bodisi za kvalitetno delo ali za zanimiv eksperiment.

Tretja značilnost: z zapornjenimi podatki vred ta seznam potrjuje, da na sporedih naših kinematografov še zmeraj prevladujejo kriminalke, vesterni, komedije, pustolovščine, znanstvena fantastika, zgodovinski spektakli in posteljne storije, «prepovedane za mladino pod 16 let.»

Vsem za silo razgledanim in zrelim ljudem je jasno, da je velika večina teh filmov šund, narejen po dveh, treh šablonah za posamezne zvrsti. Ta roba manj zahtevnemu gledalcu uro in pol draži živce ali žleze ali oboje hkrati. Skoraj po pravilu pa predstavlja podobe nekega sveta in neke ljudi, ki jih v vsakdanjem življenju bodisi sploh ni, če pa so, vsaj v tako gladko in sladko zmontiranih zgodbah ne.

To je seveda enako jasno direktorjem uvoznih podjetij kot tudi kinodirektorjem. V svoje opravčilo pa domala vsi v en glas trdijo, da

večina gledalcev resnejših, globljih, vsebinsko in idejno dobrih filmov ne gleda rada. Postrežejo s podatki, na koliko slabih filmov si smejo privoščiti predvajanje enega dobrega za nekaj dni.

Ker se zaenkrat še ne spuščamo v analize in hranimo ugotovitve s posameznih področij umetnosti za končno bilanco, zabeležimo le nekaj osnovnih dejstev.

Mladinski film ima svojo zvesto publiko. A ker je takih filmov malo, se otroci že zgodaj zatekajo po nadomestilo k akcijskim kavbojkam in drugimi podobnim zvrstem, ki jih vzgajajo v prepričanju, da je film dober, če je napet.

S KNJIŽNE POLICE

Domača dela

K. F. Marko Selin, Nič več strogo zaupno I, II., dokumentarno delo. PK, Lj., 1168 str. 650 din.

Avtor posega v zgodnje obdobje nastajanja nacionalsocializma in hkrati utrjevanja vseh vej nemškega varnostnega aparata. Tako v prvi knjigi. V drugi pa je prikazal dejavnost nemške obveščevalne službe pri nas in obnem delo naših protiobveščevalcev.

Mira Mihelič, Obraz v zrcalu, roman. MK, Lj., 336 str. 198 din.

Miheličeva riše čas pred 1. svet. vojno in po njej. Vanj je postavila usodo zakona iz koristoljubja, zakonolom, beg, zamenjavo otrok in presenetljivo razmerje med materjo in hčerjo, saj se materi neznana hči poroči z njenim ljubimcem, kar pripelje do umora.

J. Vandot — M. Stante, M. Slana — Miros, Kekec in Mojca, Liliputanci gredo v napad. MK, Lj., 144 str. 125 din.

V knjižici sta objavljeni besedili dveh odrskih del, ki sta z uprizoritvami razveselili širok krog mladega in najmlajšega občinstva. Prva zgodba obravnava Kekčeve podvige in usodo slepe deklice, druga pa simbolični boj Liliputancev za ohranitev našega okolja.

France Bevk, Znamenja na nebu, zgodovinska trilogija. MK, Lj., 580 str. 294 din.

Trilogija predstavlja mogočno zgodovinsko fresko, v kateri je pisatelj slikovito upodobil ljudi in zgodbe na Goriškem, Tolminskem in v Furlaniji v prvi polovici 14. stol. Nosilci vseh dogajanj so trije sloji: gospoda, kmetje in uveljavljajoče se meščanstvo.

Franjo Puncer, Izgubljeni človek, novele. MK, Lj., 156 str. 109 din.

Puncer v osmih novelah obravnava prihodnost človeškega rodu. Človeka prihodnosti v teh tekstih ne ogrožajo sovražniki iz tujih svetov, marveč si je največji sovražnik človek sam. Sporočilo teh novel ni vzpodbudno, pač pa izzveni v svarilo, ki ni znanstveno utemeljeno, a mu je vredno prisluhniti.

Domači film je bolj gledan, če je posnet po dobrih literarnih predlogah (Cvetje v jeseni, Idealist), manj, če je eksperimentalen, nastal iz šibkega scenarija.

Filmi iz NOB so zelo priljubljeni, če so akcijski, manj, če so psihološki. Ker pa so v krepki manjšini, ne morejo uspešno tekmovali z «morilci», «Apači», «gangsterji» itn.

Kvalitetni domači in tuji filmi imajo malo gledalcev, redko pridejo na spored in ne vrtijo jih dolgo.

Iz povedanega sledi, da poprečen obiskovalec kina našega časa najpogosteje gleda akcijske filme iz okolja, ki se bistveno razlikuje od njegovega vsakdana. Identificira se z junaki, ki so drugačni od njega in njegovih znanec, skratka: stopa za uro in pol v neki svet, ki z našim nima nobene zveze.

Marjan Kolar

Prevodi

Nebojša Tomašević, Tisnikar, Svet obujenih mrtvecev, monografija. DSZ, Lj., 208 str. 500 din.

Knjiga prinaša poleg uvodnega besedila osem velikih barvnih reprodukcij, ki približajo bralcu monumentalno delo tega nenavadnega umetnika.

Jože Tisnikar dela več kot četrstoletja v prosekuri bolnišnice Slovenj Gradec. Mrtve, ki prihajajo na obdukcijsko mizo v nepretrgani vrsti, skrbno sprejema in jih odpira z ostrim skalpelom. Zjutraj, ko se mesto prebudi, jih predaja svojcem. Tisnikar je te ljudi, ki so prestopili prag življenja in smrti, vrnil v življenje na umetniških slikah na njemu lasten način.

John Hedgecol, Vse o fotografiji in fotografiranju, priročnik. DZSS, Lj.

Knjiga je priročnik za vse, ki bi se radi naučili ali izpopolnili svoje znanje o fotografiranju. Prvič dobivamo v eni sami knjigi kompleten fotografski priročnik s podrobnimi tehničnimi navodili in koristnimi nasveti.

Marilou Mc. Kenna, Mladostni po 35. letu, DSZ, Lj.

V knjigi je opisano vse, kar moramo vedeti, če hočemo zavreči svoje staranje. Navaja nas k načrtnim telesnim vajam, k nadziranju prehrane in teže, opozarja na vse, kar je škodljivo.

Obnovljena mladost v srednjih letih utegne imeti daljnosežne posledice. Lahko nam omogoči dočakati starost, ne da bi pri tem doživeli onemoglo senilnost ter odvisnost od družine in skupnosti.

Fausta Cialente, Štiri dekleta Wieselberger, roman. DZS, Lj.

Delo italijanske pisateljice pogumno razkriva ozadje porajajočega se iredentizma v Trstu. Knjiga je za slovenskega bralca zanimiva, ker s simpatijami govori tudi o Slovincih, o njihovem vedno bolj tragičnem položaju v tržaški zgodovini.

(Po knjigi 78 in Knjižni panorami DZS)

Vsebina filatelije

Če primerjamo današnjo filatelijo s filatelijo v prejšnjem stoletju (ta se je namreč skupaj z znamkami rodila v sredini 19. stoletja), se vidi, da so se s časom popolnoma spremenili svet, namreke, cilji družbe kot tudi namen in vsebina filatelije.

Današnja filatelija gre v korak s svojim časom in družbo ter napreduje v novih smereh današnje tematske filatelije. Stara filatelija je gledala znamko kot dokument pošte in na ta način so tudi do pred nekaj desetletji še zbirali znamke.

Današnja znamka ima po svoji vsebini in funkciji večnamenski dokumentarni pomen — državni, zgodovinski, politični, nacionalni, tehnični, umetniški itd. Zato je zbiranje in preučevanje znamke v takšnih novih smereh in vsebini novi smisel in nova družbena naloga moderne filatelije.

Seveda ima tudi stara filatelija pomembne zasluge za današnje stanje, ker je v znamkah ohranila dokumentarno-znanstveni in umetniško-zgodovinski material, tako da se lahko le-ta danes preučuje.

Sodobna filatelija ne nasprotuje preučevanju znamke v tem smislu, toda kot znanost z znamkami se danes ne omejuje na ta krog, niti se z njo posebno ne ukvarja, temveč obsega področje celotnega družbenega življenja in ustvarjanja.

f. u.

MISLI

Neodvisnost ni v odbijanju, temveč v odbiranju. Senghor

Umsko so neodvisni samo geniji in bedaki. Lec

Svoboden in neodvisen je samo tisti, ki misli. Feuerbach

Spomin je pri nekaterih ljudeh kot škatala, v kateri lahko človek pomeša dragulje s starimi čevlji. Halifaz

Tisti, ki nima dobrega spomina, naj ne laže. Montaigne

Spomin slabi, če ga ne vadíš. Cicero

Če ste po naravi ljubeznivi, privlačite mnogo ljudi, ki vam niso všeč. Wilde

Ljubeznivost vrni z ljubeznivostjo, zlo s pravičnostjo! Lao — Tse

Kjer se ne da nič narediti, je lepo nasmehni se. Japonski ljudski rek

Ko odpade lepota

REKREACIJA IN ŠPORT

PLAVANJE

Maja Rodič — vodilna plavalka Slovenije

V Trbovljah je na prvenstvu za posameznike nastopilo več kot 100 plavalcev iz 12 slovenskih klubov. Nesporno najboljša plavalca sta bila Borut Petrič v moški in Maja Rodič v ženski konkurenci.

Na tem prvenstvu so dosegli plavalci Fužinarja kot celota izreden uspeh. Po osvojenih mestih so bil kar 21-krat prvi, 13-krat drugi in 9-krat tretji.

Majda Rodič je osvojila 12 naslovov republiške prvakinje za članice in mladinke. Zmagala je v naslednjih dvojnih disciplinah: 100 in 200 m kravl, 100 in 200 m prsno, 100 m delfin in 200 m mešano. V zadnji disciplini je plavalca izredno in z rezultatom 2:31,17 dosegla absolutni jugoslovanski rekord.

Vsestranski Mirko Bavče

V moški konkurenci je osvojil Tomaž Rodič zlato kolajno na 100 m prsno, med mladinci pa je bil prvi na 100 in 200 m prsno. Tudi Dimiter Vočko je osvojil dve prvi mesti pri mladincih, in sicer na 100 in 200 m delfin.

Ostali plavalci Fužinarja, ki so osvojili kolajne: Andreja Brunen — drugo mesto med članicami in mladinkami na 100 in 200 m prsno; Vlasta Pisnik drugo mesto na 100 m delfin za članice in mladinke, drugi mesti na 800 kravl in 200 m delfin za mladinke in dve tretji mesti na 100 in 200 m kravl. Levarjevi sta osvojili med mladinkami drugo mesto na 100 hrbtno in tretje mesto na 200 m prsno, 400 kravl in 800 m kravl. Tomaž Rodič je bil drugi med člani na 200 m prsno, Drago Kos je bil dvakrat drugi v članski konkurenci na 100 in 200 m hrbtno, Dimiter Vočko je bil med člani dvakrat drugi na 100 in 200 m delfin in tretji na 400 m mešano, med mladinci pa drugi na 400 m mešano in tretji na 200 m mešano.

Absolutno premoč pa so imeli Fužinarjevi plavalci v štafetah. Tako fantje kot dekleta so dobili vse štiri štafete: 4 x 100 m mešano in 4 x 100 m kravl.

Na mednarodnem mitingu Crvene zvezde v Beogradu sta v pionirski konkurenci tekmovala

tudi plavalca Fužinarja Branko Keček in Marinka Dretnik. Keček je bil 2. na 100 m hrbtno in 3. na 100 m kravl, Dretnikova pa 2. na 100 m prsno.

Uspešen nastop Mirana Kosa

V Darmstadtu je tekmoval Miran Kos in osvojil na mednarodnem mitingu dve prvi mesti na 100 in 200 m hrbtno z izvrstnima rezultatom 1:02,86 in 2:16,50, ki pomenita nova jugoslovanska rekorda za starejše pionirje. Mladi Pesičer je uspel na 100 m hrbtno in se uvrstil med finaliste.

ODBOJKA

Po zaključnih regijskih prvenstvih so bile prve tekme prvakov za jugoslovanski pokal. Ženska ekipa Fužinarja je gostovala v Celju in premagala tamkajšnjega prvaka ekipo Golovec s 3:0. Člani Fužinarja so v Sempetru z lahkoto premagali drugouvrščeno ekipo republiške lige, prav tako s 3:0.

V nadaljevanju pokalnega prvenstva bodo ravenska dekleta v septembru igrala z Branikom, člani pa z Mariborom.

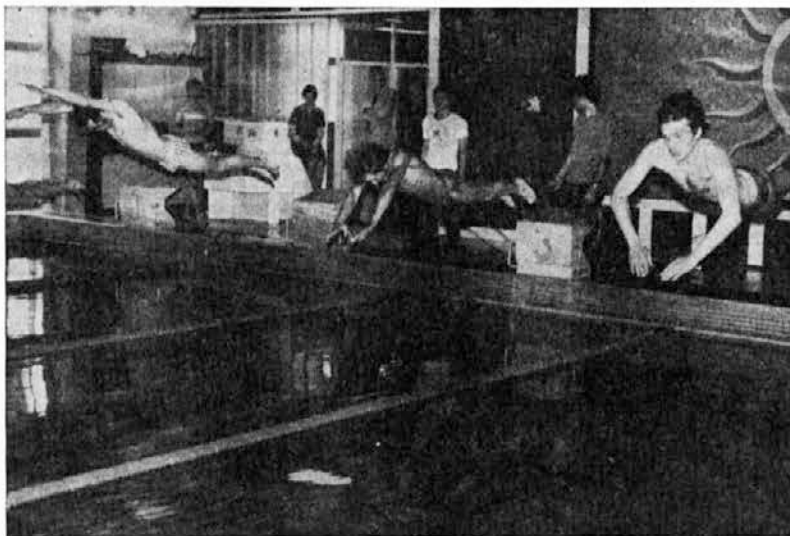
SREČANJE MLADIH

V naši občini so se na pobudo ZTKO Ravne gostovali mladi tekmovalci iz Sarvara — Železne Zupanije. V Mežici so se srečali nogometaši in šahisti, v obeh panogah so bili boljši gostje iz Madžarske. Na Ravnah pa so tekmovali v namiznem tenisu. Tako pri dekletih kot pri fantih so bili boljši ravenski predstavniki.

ATLETIKA

V Beogradu je bilo 34. državno prvenstvo v konkurenci posameznikov. V ženski konkurenci je uspešno tekmovala Nada Šober, ki je v tekah na 1500 in 3000 m osvojila tretji mesti. Uspeh Šobrove je pomemben predvsem zato, ker je po dolgoletni poškodbi prvič nastopila na velikem tekmovalju in opozorila selektorja reprezentance, da še vedno sodi med najboljše dolgoprogašice v državi.

Darinka Skuk je tekla na 800 m in v močni konkurenci osvojila šesto mesto.

Start je uspel

Druga revija mladih atletov

Na Ravnah so tekmovali mladi atleti Slovenije v celotnem programu. Tako so lahko koroški ljubitelji atletike prvič videli tekmovalca v metu kladiva, skoku s palico in teku na 2000 m z ovirami. Kot celota je bil najuspešnejši celjski Kladivar.

Med atleti Koroškega atletskega kluba so se izkazali: Strmčnik z zmago v skoku v višino — 185 cm, Kadiš, prvi pri skoku v daljino 640 cm, in Darinka Skuk, ki je zmagala v teku na 800 m.

Posebno priznanje pa so pridobili marljivi funkcionarji KAK, ki so odlično organizirali manifestacijo mladih slovenskih atletov.

S. F.

ŠAH

29. junija je bil odigran zadnji hitropotezni turnir za pokal »Fužinar 78« pred poletnimi počitnicami. Zmagal je Andrej Erjavc 11,5, sledijo Boris Grzina 10,5, Jože Žunec 9,5, Franc Rotovnik 9, Niko Ristič 8,5, Danilo Peruš 6,5 itd. Sodelovalo je 14 šahistov.

Po šestih letošnjih turnirjih je v vodstvu Jože Jesenek s 100 točkami, sledijo mu Niko Ristič z 89, Andrej Erjavc 80, Boris Grzina 45, Franc Kolar 43, Franc Rotovnik 37, Anton Motnik 31, Jože Žunec 28, Franc Jesenek 27, Marko Vrečič 26 itd. Vseh šahistov, ki so osvojili točke, je sedaj že 17. Prihodnji turnir bo v septembru, datum pa bo objavljen na oglasni deski SK Fužinar.

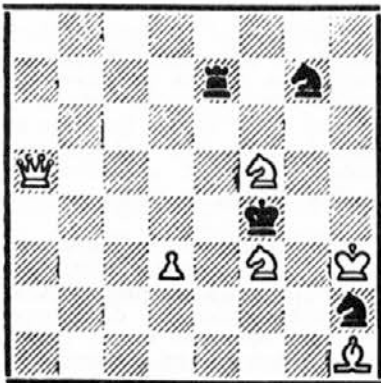
V počastitev praznika občine Dravograd je bil v hotelu Košenjak odigran turnir po švicarskem sistemu 7 kol. Sodelovalo je 18 šahistov iz koroške regije. Največ udeležencev, kar 7, je poslal SK Fužinar, domačine so zastopali le 4 igralci, po 3 so bili iz Slovenj Gradca in Črne, enega pa je poslalo ŠD Radlje. Zmagal je Adi Smon iz Slovenj Gradca, drugi je bil Ervin Kokošinek, Radlje, tretji Jože Laznik Dravograd, četrtri Niko Ristič, peti Herbert Komarica, oba Fužinar, šesti Zden-

ko Oderlap, Črna, sedmi Danilo Peruš, Fužinar itd.

Organizator KOŠK Dravograd je za zmagovalca pripravil lep pokal, za tri najboljše uvrščene diplome in nagrade kar za polovico udeležencev.

Viktor Pesjak

Problem št. 3 — L. Kubbel, 1910
Mat v dveh potezah

Beli: Kh3, Da5, Lh1, Sf3, Sf5, d3
(6)

Črni: Kf4, Te7, Sg7, Sh2 (4)

Rešitev problema št. 1 F. Healey: Dh2!

S poti po Češkoslovaški

18. maja 1978 se ob treh zjutraj okoli 30 učencev poklicne kovinarske šole, oddelek za odrasle z nekaj profesorji odpelje z Raven na štiridnevno ekskurzijo po Češkoslovaški.

Prva postaja je taborišče smrti Mauthausen v Avstriji, kjer so umrli tisoči ljudi raznih narodnosti. Ogledamo si taborišče — muzej in se poklonimo žrtvam, ki so za vedno ostale tu, v zemlji.

Pretreseni nadaljujemo pot skozi Linz. Čez mejni prehod smo hitro in že se vozimo po valoviti južni Češki proti Pragi. Zvečer prispemo na cilj prvega dne — v Kladno. Nastanimo se v istoimenskem hotelu, kjer se seznanimo z našo vodičko Evo. Po večerji obiščemo bar (brez programa). Orkester igra melodije izpred desetih let. Ko nam petič zaigrajo Tujca v noči Franka Sinatre, odidem spat.

Jutro je megleno. Zaman se oziramo za soncem, pa vseeno kar dobre volje odidem v železarno Poldi. Je največja na Češkoslovaškem. V njej je zaposlenih kar 21.000 ljudi; stara je sto let.

Topilnica. Proti pričakovanju je zrak v njej čist. Kmalu ugotovimo, da je za naše razmere ogromna. Imajo dve peči kapacitete 115 ton, v končni fazi, ko bo topilnica dograjena, pa bodo stale v njej še tri peči. Seveda moramo videti čimveč. Odhajamo bogatejši za marsikak nepozaben trenutek. Simbol naše železarne — miniaturni ingot — pa bo za vedno ostal pri železarjih v Kladnu kot darilo in zahvala za topel sprejem.

Praga ima po zadnjem štetju čez milijon prebivalcev. Že iz avtobusa in seveda kasneje opazim, da Čehi posvečajo veliko pozornosti raznim kulturnim spomenikom, ki jih je v mestu ogromno.

Parkiramo ob Vitavi, ki leno teče skozi mesto proti severu, in se peš podamo po ulicah. Preveč je spomenikov, cerkva in samostanov, da bi lahko vse opisal. To je treba videti na lastne oči, saj še tako nadrobno opisovanje ne more pričarati vsega. Morda bi naredil izjemo le pri znameniti praški uri — simbolu Prage. To je svojevrstno remek delo urarja, ki ga je po legendi češki kralj, potem ko je bila ura izdelana, umoril, da ne bi mogel izdati skrivnosti mehanizma, ki jo poganja. Ura bije že od leta 1410. Vsako polno uro se na trgu pred stolpom zbere mnogo ljudi, da si ogledajo skozi line nad uro mimohod dvanajstih apostolov. To je dogodek, ki se vtisne v spomin.

Pozno popoldne se naša pot konča pred trgovsko hišo, eno največjih v Pragi, pred Kotvo. Naenkrat ugotovimo, da imamo vsi polno opravek v njej. Ceneje je in kdo ve, kdaj bomo spet tu...

Ob dogovorjeni uri nas nekaj manjka. Nekatero očitno zanima Praga tako močno, da so jim ure kar prekratke. Očidemo brez njih, prepričani, da se bomo zagotovo srečali v pivnici pri Fleku, kjer imamo naročeno večerjo. Nastanimo se v dveh hotelih, pol — pol. Z izgubljenici se res najdemo tam. »Kazen mora biti — kazen mora biti vzgojna!« je zapisal Suhodolčan, in tako kaznuje naša Eva vse tri neposlušne Janeze s sto češkimi kronami, s katerimi dobimo vsi ostali po eno pivo. Razpoloženje raste in s pomočjo knjižice Tristo narodnih se nam jih posreči celo nekaj zapeti. Odhajamo. Eni počivati, drugi v bar (bil sem med slednjimi).

Tretji dan. Vožnja v središču mesta; zajtrk v značilni praški restavraciji, potem dopoldne prosto za nakupe, kosilo v isti restavraciji in vožnja proti Hradčanom. Vidimo največji stadion v Evropi, Strakov, ki lahko sprejme kar 250.000 gledalcev. (Pa mi?!)

Ogled praške knjižnice žal odpade, ker je zaradi nekega sne-manja zaprta. Pri Loreti, ki je zdaj muzej (včasih je služila za postajo popotnikom, ki so potovali skozi Prago), se nas kar precej zaplete z nekim prodajalcem značk, za kar ostali nimajo poslušna, in ko se jim hočemo priključiti, ugotovimo da smo jih izgubili.

Po osvežitvi s pivom si ogledamo Hradčane, dolgo vrsto let sedež čeških kraljev in rezidenco sedanjega predsednika države. Veliko stvari je treba tu videti: muzej, katedralo, zlato ulico in še in še. Polni vtisov se odpravimo proti mestu, vmes pa pridno sprašujemo mimoidoče za pivnico pri Tomažu. Tam se dobimo namreč z ostalimi na večerji.

In se le najdemo. Po večerji pa še eno pivo. Vodiča nam priskrbita značke, ki hitro menjajo lastnika in tako zadovoljimo še eno strast sodobnega človeka. Potem spet vsak po svoje. Krepko čez polnoč končno vsi ležemo. Nede-lja, četrti dan. Mar že?

V sončnem jutru se poslavljam od čudovitega mesta, v katerem smo preživeli nekaj lepih ur. Še en biser je pred nami — got-

ski grad, bivališče prestolonaslednika Avstro-Orgske Ferdinanda, ki je padel pod streli Gavrila Principa v Sarajevu. Grad je spremenjen v muzej in je ena najbolj obiskanih turističnih točk na Češkoslovaškem.

Konopište bi morali videti vsi ljubitelji lova in lovskih trofej. Razstavljenih jih je okrog 3000, ki jih je uplenil prestolonaslednik. Bil je strasten lovec, ki je do svoje smrti ubil nič več in nič manj kot 30.000 živali. Potem je tu še razstava srednjeveškega orožja, pa slike. Tudi drugi prostori so ohranili nekdanji videz.

Poslovimo se od vodičke in po kosilu v Čeških Budjevicah zasedemo avtobus, ki ga razen na mejah ne zapustimo vse do doma. Nedelja je, ura pa malo čez deseto zvečer, ko se na Ravnah poslovimo rahlo utrujeni od dolge vožnje, a vendar zadovoljni.

V imenu vseh lahko zatrdim, da je ekskurzija v celoti dosegla svoj namen in obenem se v imenu vseh udeležencev zahvalim vsem TOZD, ki so denarno podprle naše potovanje.

Rudi Mlinar

GOBE

Gobe se pojavijo včasih že maja in rastejo, dokler ne pade prvi sneg. Pred leti je gobar vsako gobo, ki jo je našel, odrezal čisto pri tleh, jo očistil in dal v košaro. Domov je prinesel samo zdrave, čiste in neobtočene gobe. Manjše je vložil, večje pa zrezal na lističe, 1 do 2 milimetra debele. Položil jih je na čiste deske, in če jih je sušil zunaj, jih je zvečer znosil not, da jih ni dobila nočna vlaga. Ko so bile suhe, da so šumele, jih je spravil v papirnato vrečko in dal na suho.

Danes pobere marsikateri gobar vse živo, stare, suhe, plesnive, črvice... Vse, kar najde, zmeče v polivinilasto vrečko. Ne odreže jih, ampak izruje iz zemlje vse, kar pozna ali pa tudi ne. Doma pokliče soseda in gruntata: je prava ali ni?

Šele zastrupitev ga izuči:

- da nabira samo tiste vrste gob, ki jih res pozna,
- da nabira samo zdrave,
- da jih nabira v košaro ali vedro (že očiščene),
- da goba ni glavna jed, ampak specialiteta ali, če hočete, začimba, ki nam izboljša sicer enoličen jedilnik.

In glavno: goba se ne daje v hladilnik, ampak se pojé sveža. Če se ne misli takoj pojesti ali konzervirati je bolje, da se vrže proč, pa čeprav s težkim srcem.

Danes pravimo, da ima vsaka goba svojega gobarja, kar je delno tudi res, res pa je tudi, da je bilo lani manj branjanja gob kot prejšnja leta, torej je tudi današnji gobar osvojil neko kulturo, neki bonton. Tudi polivinila je vse manj po gozdu in prav je tako.

Slovenec se je zatekel v gozd, ko je bilo hudo (Turki, fašisti), pa tudi, ko mu gre preveč dobro, da se sprost, da najde sebe in mu mine čas. Če se kdo zdvija v gozdu nad gobami in jih razmesari ter pohodi, je še zmeraj boljše, da svoje nizkotne strasti stresa v gozdu kot med sodelavci ali sosedi.

Vsako 6. ali 7. leto je gobarsko. To bo letos ali prihodnje leto: morda se srečamo pa dobro bera vam želi

Vaš GOBAR

SLOVARČEK KRATIC

Naša služba za sistem OD je izdelala teze za spremembe in dopolnitve samoupravnih splošnih aktov o delitvi sredstev za osebne dohodke, osebne prejeme in skupno porabo. Da bi jih lažje študirali in o njih razpravljali, objavljamo kratice, ki smo jih izpisali iz njih.

AKmin — minimalno potrebna sredstva za krepitev materialne osnove

AOD — analitična ocena dela

ČD — čisti dohodek

ČDd — dejanski čisti dohodek

ČDn — normalni čisti dohodek

d — neto dohodkovna mera

Eh — efektivne ure; dejanski čas, potreben za delo

ESD — enote sestavljenosti dela

Fgo — faktor gospodarnosti dela

Fka — faktor kakovosti dela

go — gospodarnost dela

ka — kakovost dela

ko — količina dela

MD — minulo delo

MESD — masa enot sestavljenosti dela v preteklem obdobju

MOD — dovoljena masa sredstev za OD v preteklem obdobju

Nh — norma ure; pričakovani čas, potreben za delo

ODg — gornja meja sredstev za OD

ODn — normalni bruto osebni dohodki

OPgo — osebni prispevek za gospodarnost dela

OPka — osebni prispevek za kakovost dela

OPko — osebni prispevek za količino dela

OPn — osebni prispevek za dela po normi

OPom — osebni prispevek za dela po ostalih merilih uspešnosti

PPD — posebni pogoji dela

PRA — pravilnik

Re — z zakonom določena sredstva za rezerve

SaS — samoupravni sporazum

SD — sestavljenost dela

SP — skupna poraba

SPn — normalno potrebna sredstva za skupno porabo

SPPD — skupine posebnih pogojev dela

SSA — samoupravni splošni akti

SSD — skupine sestavljenosti dela

ZDR — zakon o delovnih razmerjih

ZZD — zakon o združenem delu

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta **Adolfa Jandrišiča** se iskreno zahvaljujem vsem, ki so se poslovili od njega in ga spremljali do groba.

Hvala njegovim sodelavcem, sosedom in prijateljem, ki so ga tudi v času boleznih obiskovali in mu pomagali živeti. Hvala sindikalni organizaciji v železarni. Hvala za vse zdravnici dr. Fajmurtovi, medicinskima sestrama Miri in Emi iz ambulante v Črni za obiske na domu in za stalno pripravljenost pri lajšanju bolečin.

Hvala za cvetje in vence sodelavcem, družbenopolitičnim organizacijam in društvom, sosedom, prijateljem in sorodnikom ter podmladku Rdečega križa osnovne šole Miloša Ledineka v Črni, ki so mu prvi olepšali krsto. Hvala pevcem iz Črne, godbi iz železarne, tov. Pepevniku in predstavniku DPO tov. Kotniku za poslovilne besede.

Hvala vsem, ki ste ga imeli radi.

V globoki žalosti
žena in hčerka

ZAHVALA

Ob boleči izgubi najinega očeta **Matevža Plestenjaka** se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, društvu upokojencev, društvu invalidov, KPD Fužinar, sodelavcem in vsem, ki ste darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegov zadnji poti. Posebna hvala g. Blatnikovi za vso skrb, g. dekanu in g. župniku pa za opravljeni obred.

Se enkrat vsem iskrena hvala. Žaluojača hčerka Monika in sin Rafko z družino

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame **Ljudmille Čekon** se iskreno zahvaljujemo sodelavcem valjarne, servisni pralnici, pevskemu zboru in gospodu župniku za poslovilne besede. Hvala vsem sosedom in sorodnikom za darovane vence in cvetje.

Žaluojači mož in otroci

ZAHVALA

Vsem sodelavcem topilnice 5 t in 25 t peči se iskreno zahvaljujem za lepo darilo in izkazano pozornost ob odhodu v pokoj.

Vsem želim še mnogo delovnih uspehov.

Lojze Celec

OBVESTILO

Zaradi rednih letnih dopustov v službi za informiranje izide naslednja številka Informativnega fužinarja 1. septembra 1978.

Fotografije za to številko so prispevali: B. Čebul, S. Jelen, B. Lesjak, F. Rotar in informacijska služba.